

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre 24 korona.
Egy hónap 2 korona.

VIDEKEN:
Egy évre 28 korona.
Egy hónap 2 k 40 f.

HÍRDETESEK.
6-hetemes pótló per nyolczet 20 fill.
minden szövegkörnyékben 16 fill.
nyolczet hora 40 fill.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 881.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut. 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1908.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Péntek, március 20.

Mai számunk főbb közleményei:

- Vezércikk: Fakó gyász.
- Küzdőlelem a klotúr ellen.
- Arad az Iparosokért.
- A bankkérés Hamlet-jel.
- Lengyel—Polónyi-ügy.
- A rendőrség a román klub ellen.
- Eggenbergerék műkiállítása.
- Aradot nem mellőzik.
- Az olasz staggione a bíróság előtt.
- A nap furcsaságai.
- Tárca: A bánat.

Fakó gyász.

Arad, március 19.

Hogy írjunk mi siratót, Kossuth apánk, a te halálod napján, hogy azt az obstrukciós beszédhez hasonlónak ne mondhasdák? Amit valaha az utánad maradt szellemi örökségnek neveztek, azt ma vitanyújtók fegyvertárának bélyegzik. Tömjezéshez szokott orrok elfintorodnak, hízélgésre nevelt fülek átnyíllalnak és az önhittség mosolyában megmerevedett ajkak epét habzanak, ha valaki erről a hagyatékáról beszél, azt az első örökösztől: a függetlenségi és negyvennyolcas párttól számon kéri. A nemzeti hadsereg, a gazdasági önállóság, a magyar udvartartás, a külső képviselő szétválasztása olyan programpontok, amelyeket a nemzet csendhábortói, a munkamegzavarók emlegethetnek. S a kik ezekről szólnak, azoknak talán nem is szabad Kossuth gyászában annyi részt venni, mint amazoknak, akik a közös hadsereg részére való létszám-emelésnek, a közös vámnak udvari hizel-

kedésre fajult hívei lettek. Ők a lojalitás-ban utol nem érhetők, a fórumra kiállanak s hirdetik, hogy ők vezetik Kossuth Lajos igéihez híven az országot.

Jobb is lenne erről a napról úgy elmélkedni, hogy elfordulunk a jelentől s egész lelkünkkel belétemetkezünk a múltba. Teljünk meg egészen annak a kornak dicsőségével, amelyben Kossuth Lajos a nemzeté volt. Melegedjünk az ő beszédeinek égbe csapó máglyáinál; fürdessük meg az agyakat az ő iratainak bölcsességében. Vegyünk táplálékot a büszkeségből, amely elfogott, amikor az egész világnak Kossuth Lajos iránt való hódolatát, lázerejű rajongását láttuk. Ha a lengyel szabadságát, függetlenségét elvesztve, tud élvezetet találni Koscinskó emlékében, mért ne éljünk mi is egy napra a múltnak, merev elszigeteltségben a máttól.

Csak ennek a múltnak minden betűje, minden emléke ne nyíllalna be a jelenbe! A betűk, az emlékek összefolynak, s égő írással válik ki belőlük az utódokat illető ítélet. Hogy rossz uton járunk, amelyben szédületesen eltávolodunk az ő ujjmutatásának irányától. Amit ő nemzet-megváltó programnak az ország lelkébe vésett, — nem jelent-e ma megbélyegzést a kvóta-emelő, közözügyet imádó, házszabályrevíziós többségre. Beszédei vajjon nem adják-e gyilkos gunyját annak a „bölcs mérsékletnek“, amelyet az ő fia kenetes szóval hirdet?

Az ő fia . . . Ehhez a fogalomhoz azelőtt nem fért egyéb, csak tisztelet, csak bálványozás. S nemcsak az apa iránt való há-

lát fizette vissza ez a becsülés, de örömmel dédelgette a pártvezért, aki élete céljával a függetlenségi eszméhez való hűséget tüzte ki. Azóta ez az ember napról-napra martalékvá lesz a leggyilkosabb veszedelemnek: a humornak. Kifogyhatatlan élcek és tréfák anyaga a miniszter, a ki csak cégér-bábuja a tárcának, amelyet visel, aki az államtitkár fején keresztül gondolkodik s akit a korona és az uvar iránt való tapintatban és hódolatban alig ér utól valaki. S a bécsieknek nincs okuk mosolyogni a „rebellis fián“, aki a kvóta-emelésben Wekeriét is tulli-citálja és a pénzügyminiszter egy és egy hatod százaléka helyett udvariasan ajánlja meg a kerek két százalékat . . .

Azonban az apa emlékének járó kegyeletet ne zavarjuk meg a flu cselekedeteivel, megtévedt politikájának bírálatával. Ez a nap Kossuth Lajosé s minden perce teljék meg az önagyságával, az ő eszméinek valóságával. S ha kétszeres okunk van a siratóra, csak azt sirassuk, ami ő volt nekünk s ne azt, mi lett belőlünk. De maga az ünnep is ma más, mint a mikor még nemcsak a múltnak szólt, hanem a jövő reményeit is melegítette. Nehány nap előtt mult el március tizenötödike. Fakóbb, üresebb, jelentőségben szegényebb ünnepet alig lehet képzelni, mint ez volt. Nem ragad valami a holnap kegyeletére is ebből? Van fekete lobogónk, de benső hangulat nélkül csak annyi az, mint az udvari gyász, a melyet a hivatalos lap hirdet s a melyet a katonák megtartanak. Az ünnep, amelynek jelentőségét megha-

A bánat.

Estszürkület. Nagy hópelyhek tunyán keringenek az épen meggyújtott gázlámpák körül és laza fehér rétegben rakodnak a háztetőkre, lóhátaakra, vállakra, kalapokra. Potaroff Jóna békocsis tetőtől talpig fehér, mint valami kísértet. Egészen összegörnyedve ül a bakon. És ha egész hóhegy hullana rá, ő, amint látszik, nem tartaná azt szükségesnek lerázni. Gebéje ép oly fehér és ép olyan mozdulatlan, mint ő.

Jóna és gebéje már hosszú ideje van mozdulatlanul helyén. Már délelőtt telepedtek oda, de sehogy sem akart utas jönni. És már esthomály borul a városra. Az utcai lámpák sápadt fénye elvész nagyobb világosság előtt, az utca zaja élénkebb lesz.

— Kocsis, a Vyborgi utcába, éri egy hang Jóna fülét, „kocsis!“

Jóna felretten és hóbelepte szempilláin keresztül katonát lát bő köpenybe burkolva.

— A Vyborgi-utcába! Ismétli a katona.

— A szol he? A Vyborgi-utcába!

Beleegyezése jeléül Jóna feszesre húzza a gyepelt, úgy, hogy a hó lehull a ló hátáról . . . A katona beül a szánba. A kocsis csettint nyelvével, kihuzza magát, megpattogatja ostorát. A lovacska szintén kinyújtja nyakát, séta pácászerű lábait meghajlítja és lassanként megindul.

— Hova mész hát buta fickó? — hall Jóna mindjárt utuk kezdetén szitkozódó hangokat a tömegből. Hova viss az ördög? Hajts egyenesen!

— Hiss nem tudsz hajtani! — dühösködött a katona — hajts egyenesen!

Káromkodik egy hintó kocsisa, dühös pillantásokkal rászala le egy gyalogjáró, a kinek ökle a lovacska szájához ütődött, a havat újáról. Jóna izeg-mozog a bakon, mint akit megbabonáztak, aki nem tudja, hol van és hogyan került oda.

— Ilyen gazfickók! — gúnyolódik a katona. — Szinte lesnek arra, hogy veled összeütközzenek, vagy hogy a kocsi alá kerüljenek, mintha csak összeesküdtek volna!

Jóna visszafordul utasához és ajkát mozgatja. Nyilván akar valamit mondani, de csak valami sziszegő hangot bír kihozni.

— Mi az? — kérli a katona.

Jóna széles mosolyra torzítja száját és nagy erőlködés után kihozza:

— Nekem . . . de nekem . . . e héten meggalt a fiam.

— Hm . . . miben?

Jóna egészen hátrafordult utasához és mondja:

— Ki tudja? Talán lázban . . . Három napig volt a kórházban és aztán halott volt . . . Isten akarta.

— Térj ki ördög! — hallatszik a sötétben egy hang.

— Megvesztél, vén kutya? nyisd ki a szemedet!

— Csak sebesen, sebesen! — mondja az utas. — Hiszen így nem érkezünk meg holnap reggelig. Osztkéld a lovat.

A kocsis felsemelkedik kocsá ültéből és nehezkesen suhint ostorával. Ismételten visszafordul utasához, de ez lehunya szemét és úgy látszik, nem hajlandó őt tovább hallgatni. Mígdon leszállította őt a Vyborgi-utcán, vendéglő előtt állott meg. Ismét egészen összegörnyedve és mozdulatlanul ült a bakon, ismét fehérre mázolja őt és gebéjét a hó. Így mulik el egy óra, majd még egy . . .

Hangosan dobogva, egymással vitázva já három fiatal ember a járdán, kettő magas és karcsu, a harmadik alacsony és pupos.

— Kocsis, a rendőrhídhöz! — kiált érdecs hangon a pupos. — Hármunkat . . . 20 kopékért!

Jóna megragadja a gyepelt és csettint. 20 kopék ugyan fölötte kevés neki, de nincs kedve alkudozni . . .

— De most rajta! — csikordul a pupos hangja, aki Jóna háta mögé állt, úgy, hogy mellette ennek nyakát éri. — Használd az ostort! Furcsa kalapod van testvér! Furcsább nincs egész Péterváron!

zudtoljuk, ép oly értéktelen szertartás, — mint a minő szatira az, hogy Kossuth sirjához ugyanazok a fekete kabátok mennek ünnepelni, a melyek a delegációs padokon koptak meg. Szomorú a gyász, ha a gyászolók fájdalma sajog alatta; de sokkal szomorubb, ha érzéktelenséget, üres szívet takar.

Küzdelem a klotür ellen.

A Ház Kossuth sirjánál.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Budapest, március 19.

Wekerle Sándor miniszterelnök személyes megjelenéssel cáfolja meg a róla terjesztett azon hírt, hogy beteg. Egy kis nátha még nem betegség s még a vidorságán nem koptat. Ez tehát cáfolat az ujságok hírére. És akad cáfolni való még egy. Egy-két ap meggyanusítottta Justh Gyulát, hogy sugásra hallgatott tegnap. Apponyi Albert gróf sugta volna neki, hogy Lengyel Zoltán százaranyos indítványát (Zrinynék is volt száz aranya, de nem a költségvetés terhére) Apponyi Albert gróf sugására mentesítette a nyomban való tárgyalástól.

Aki ismeri a képviselőház elnökét, az cáfolatlanul se adhat hitelt az olyféle híresztelésnek. Lengyel Zoltán indítványát nem adta át írásban az elnöknek; csak az indítványkönyvbe jegyezte be. Már pedig, a házszabály szerint az elnöknek az indítványt ismerni kell, hogy azt megismerhesse.

Részletes tudósításunk:

Justh Gyula elnököl.

A jegyzőkönyv felolvasása után áttérnek a napirendre. A házszabálymódosítás ellen beadott határozati javaslatok benyújtóin van a sor, hogy a zárzó jogával éljenek. A jegyző Bozóky Arpádot szólítja.

— Nincs itt!

— Mezőfi Vilmos következik tehát. Tudja, — ugymond — hogy hiábavaló fáradság az ellenzék küzdele a Nagy-féle szájkosár-javaslat ellen, a többség győzni fog. Csak hogy ez a győzelem pyrrhusi győzelem lesz. A többség minden tagja ézi, hogy ez a javaslat veszedelmes az országra, mégis megszavazza, mert muszáj.

Elnök: Ez a kijelentés a legnagyobb sértés

a többségi pártokra, rendreutasítja tehát a szónokot.

(Mezőfi záróbeszéde.)

Mezőfi Vilmos: Rámutat ezután Andrassy állásfoglalására, mely a politikai következetlenség igazolása. Kimutatja Andrassy beszédéből, hogy dicséri a következetlenséget. Ennek példája a 48-as párt következetlensége. Akik egy egész életen át a következetesség elvét hirdették, most ellenkezőjét hirdetik annak, a mivel végigkiszavalták az országot. Kossuth Lajos következetes volt mindig. Széchenyi István inkább önkézevel vetett véget az életének, sem hogy ellenkezésbe jöjjön hirdetett elveivel. A függetlenségi párt elzárandokol minden évben Irányi Dániel sirjához is. Irányi pedig nem kötött volna rossz kiegyezést, nem emelte volna a kvótát, nem ment volna bele a delegációba. Mert ő következetes volt. Csak hogy ezekkel a mai többség nem törődik. Megköszöni szépen Andrassy-nak, hogy kegyeskedik beengedni a parlamentbe a szociáldemokratákat is. Bejönnek azok Andrassy engedelme nélkül, sőt annak ellenére is, a magyar nép akaratából. Tiltakozik azonban Andrassy azon felfogása ellen, hogy a szociáldemokraták ellenségesek a hazának. (Elentmondások. Zaj.)

Nagy György: Mit zajongnak? Orvendeni kell, hogy így beszéljenek.

Elnök: A képviselő ur orvendhet, de csendesen orvendjen. (Derűtlenség.)

Mezőfi Vilmos: Mi, szociáldemokraták, a haza alatt a nép egyetemet értjük. A hazafiság fogalmát úgy értjük, hogy nem elég a hazát éltetni, hanem dolgozni is kell. (Zajongás.)

Meg van győződve, hogy a Háza kerülő szociáldemokrata kisebbség hazafisága lehetetlené fogja tenni, hogy az ország kétharmada latifundium legyen, hogy az osztrákok tíz évről tíz évre jogot nyerjenek az ország milliósok bezsebelésére, hogy a gyárosok kizsákmányolhassák munkásaikat... (Nagy zaj)

Elnök: Figyelmezteti a szónokot, hogy ne térjen el a tárgytól.

Mezőfi Vilmos: Fentartja a jogot, hogy más alkalmammal mutassa ki a szociáldemokraták és az uralkodó osztály hazafisága közötti különbséget.

A Nagy-féle javaslat mellett felszólalt képviselő beszédével foglalkozva, kimutatja, hogy azért fogadják el a javaslatot, mert nem tetszik a horvátoknak, nem tetszik a nemzetiségieknek s nem tetszik a szociáldemokratáknak. Hát ilyen érvelést komolyan venni nem lehet. De jellemző a mai többségre. Anglia példájára utalnak? Angliában az előki állás életfogytiglani. A pártatlansága szinte emberfeletti.

120 ezer korona a fizetés. Nincs kitéve annak az eshetőségnek, hogy a kormány befolyásának engedelmessé válna. Belenyugodnék az előki hatalom kitágításába, ha Justh Gyula örökké élne és örökös elnök maradna. Rámutat az ellenzék küzdelmére, mely becsületos, tartalmas volt s a többség ezzel szemben hat szónokot állított a vitába.

Nagy György: Az öreg Szappanost hazáruónak tünteti fel a függetlenségi párt hivatalos lapja.

Elnök: Inti a közbeszólót, hogy ne zavarja a szónokot.

Nagy György: El fog az indulat ilyesmire. Beszég nem volt hazaáruló, mikor futottak hozzá Kecskemétre támogatásért.

Elnök: Nagy Györgyöt rendreutasítja.

Mezőfi Vilmos: Nem fogadhatja el a Nagy-féle javaslatot.

Pilis István: Helytelennek tartja azt, hogy a nemzetiségiekről általánosságban mint hazaelenes elemről beszéljenek. Végre is ők a nemzeti törvénynek, tehát egy élő törvénynek végrehajtását követelik, ezért még kár őket általánosságban, mint hazaelenes elemeket, kizárni a közös munkából. Vitatkozik ezután a Nagy-féle javaslat mellett elhangzott beszédekkel. Andrassy következetlenségi elméletét történelmi adatokkal cáfolja. Mert különbséget kell tenni elviagadás és makacosság között. Elismeri, hogy Andrassy akkor hagyta el Tiszát, amikor a lex Dánielt erőszakosan akarta keresztülvinni. De a függetlenségi párt még erre sem hivatkozhatik. Fizikai lehetetlenség 16 órán át türelmesen figyelni a beszédekre, vagy reflektálni az elhangzott beszédekre úgy, hogy azszal valakit meglehessen győzni. Ha következetesek akarunk maradni az 1904-ben hirdetett elveinkhez, úgy először kellene megcsinálni a választási reformot s csak aztán lehetne szó házszabályrevízióról. Kéri a Házat, fogadja el az ő határozati javaslatát.

Elnök: Következik Farkasházy Zsigmond.

Nagy György: Sajnos, nincs itt. Lenn van a kerületében. (Helyelés.)

(Nemzetiségi beszéd.)

Polit Mihály: A régi jó időknél kezdte ismét. A Nagy-féle indítvány semmi egyéb, mint közönséges klotür. Egy kis fordulattal rátér ezután a nemzetiségi kérdésre. Mi a nemzet? — ezt a kérdést fejtegetve, kimutatja ismét, hogy a politikai nemzet és nyelvhasználat különböző fogalmak. Összefüggést keres a között az áramlat között, mely a népoktatási törvényt és amely a házszabályrevíziót diktálja.

Elnök: Nem engedheti meg, hogy a népoktatási törvényről beszéljen, mikor a házszabályrevízióról van szó.

— Hihh! . . . vigyorog Jóna. — Hogyan! — Majd adok én hogyan! Hajts. Az egész uton mászni akarsz? Sőszak egyet a nyakadba?

— Zug a fejem — mondja az egyik hosszú. Tegnap D-nél ketten négy üveg konyakot itunk.

— Hazudsz! — zsémbeskedik a másik hosszú. — Miket akarsz elmesélni? Majd nemsokára elmondod, hogy baltát hallottál köhögni.

„Hihh! . . . vigyorog Jóna, „tréfás urak!”

— Hogy az ördög téged! . . . — dühöng a pupos. „Megyünk e vagy állunk? Vedd az ostort a kezébe, vén kísértet. Így, rajta!”

Jóna érmi a háta mögött a pupos lehelletét, testének mozgását, hallja a szidást, embereket lát és az egyedüllétnek érte lassanként elszáll kebiéből. A pupos addig szitkozódik, míg valami cigányutra nem megy a szidásból és ő köhögni nem kezd. A hosszúk valami Wadje-da Petrovnáról kezdenek beszélni. Jóna visszanez rájuk. Megvár egy szünetet, hátrfordul és bebági:

— De nekem . . . nekem e héten meghalt a fiam!

— Mindnyájan meghalunk — sémhajt a pupos és megtöri a köhögés után a száját. — De hajts, hajts! Uralm, én nem megyek így tovább. Mikor fogunk megérkezni?

— Frissítsd fel kissé . . . egyet a nyakadba!

— Hallod, vén sárkány? mi djárt ütök egyet a nyakadba! Elfélékkel nem érdemes sokat teketórizni . . . Fogadsz srót, vén kísértet? Avagy csak fityülsz a szavunkra?

És Jóna inkább hallja, mint érzi, hogy hátulról megökl.

— Hihh! — kacag. — Tréfás urak! — Tartsa meg az ég magukat jó egészségben!

— Házas vagy, kocsis? — kérdi az egyik hosszú.

— Házas? Én? Hihh! tréfás urak! . . . Most már csak egy nő van számomra, a nedves föld . . . a sirt gondolom! . . . A fiam megbalt és én élek. Különös! . . . a hűl eltevesztette az ajtót. Nem hoztam, hozzája ment be.

És Jóna visszafordul ültében, hogy elmesélje, hogyan halt meg, azonban a pupos ekkor megkönyebbült sémhajt jelent ki, hogy hála Istennek, megérkeztek. Jóna átveszi 20 kopekét és sokáig néz a három után, akik homályos kapuban eltűnnek. Ismét egyedül van, ismét csend van körülé . . . A rövid időre elcsúttult bánat újra feléled, szinte szétrepeszti keblét. Jóna szemel nyugtalanul, gyötrődve tévelyegnek a tömegben, mely az utca két oldalán hullámzik. És ezek közt egy sem akarja őt meghallgatni? Nem, nem törődnek vele és bánatával . . . A bánat rettentő és határtalan. Ha megrepesztené Jóna keblét és kiömlenék, akkor úgy véli Jóna, elárasztaná a világot.

Kapust lát, elszánja magát és megszólítja:

— Hány óra lehet, kedves uram!

— Kilenc óra elmult. Mért állsz itt? Menj tovább!

Jóna néhány lépést tovább hajt, megáll, összegörnyed és ismét elmerül bujába. Már nem akar az emberekhez fordulni. De hirtelen felegyenesedik, hátraszegi fejét, megrántja a gyeplőt . . .

Nem bírja tovább.

Haza, gondolja, a kocsis tanyára.

Es a lovacska, mintha kitalálta volna gondolatát, megindult. Másfél óra múlva Jóna már ott ült a piszkos nagy kályha mögött. A kályhánál, földön, a padokon hortyogó emberek hevernek. A levegő sűrű és fojtó . . . Jóna szemléli az alvókat, megvakarja füle tövét és sajnálja, hogy már oly korán hazatért.

Még csak zabra valót se kerestem, gondolja. Az az ember, aki értett hozzá, aki keresett magának, lovaknak zabra, örökre oda . . .

A sarokban feltápáskodik egy ifju kocsis, álmosan nyög és odamegy a vízcső-dörhöz.

— Nagyon szomjas vagy? — kérdi Jóna.

— Igen, inni, inni!

— No — egészségedre. És . . . és e héten meghalt a fiam . . . Hallottad már? E héten a kórházban . . . rettentő!

Jóna ránéz, hogy lássa, milyen hatást keltezték szavai. A hatás nulla. Az ifju betakarózott feje bubjál és már alszik. Ahogy ő szomjuhozott vízre, úgy szomjuhozik az öreg lelke, hogy beszéljen . . . Már csaknem egy

Polit Mihály: Azt a felfogást csiálni kénytelen, hogy ő a svájci kantonok módjára akarja berendezni az országot.

Elnök: Ismét figyelmezteti a szónokot, hogy maradjon a tárgynál, különben egyszerűen meg fogja vonni tőle a szót.

Polit Mihály: Kénytelen engedélyt kérni a Háztól, hogy elérhesse a tárgytól.

Elnök: Felteszi a kérdést.

— Megadjuk! Ugy is utoljára beszél.

Polit Mihály: A horvát szövetekezést teszi szóvá. Keptelenség olyan szövetekezést létesíteni a magyar kormányhoz, ahol a szövetekező párt alapprogramja az elszakadást, a Magyarországtól való különválást hirdetik. Szakasztott darabot állítanak a Horvátországban. Vérbe akarják tojtani a politikai küzdelmeket? Magyar érdek hogy a normális állapotokat vissza állítsák Horvátországban.

Hangsúlyozza, hogy a választói reform és a revízió között junktim van. A junktim a faj és osztályuralom biztosítását célozza. A házszabály revíziót az új parlamentre kell bízni. Magyarországon csak a demokráciának van jövője. Az etnikai elemek kifejezést kell találni az állami adminisztratív életben is. Az események rohamosan fejlődnek. Bajlesz abból, hogy hatalmi kérdést csinálnak most. Magyarországon a magyarságnak békére van szüksége a nem magyarságokkal. Különben a katasztrófa elkerülhetetlen. A javaslatot nem fogadja el.

Elnök ezután Pető Sándort szólítja.

— Nincs itt.

Erre az elnök öt percre felfüggesztette az ülést.

Szünet után

(A balpárt szónoka.)

Nagy György mondotta el záróbeszédét. Szenvideyesen kifakad a függetlenségi párt hivatalos lapja ellen, amely az öreg Szappanos Lóvánt hazaáruló gyanánt rajzoltatta meg. Ez nem dicsőség erre a lapra nézve.

Molnár Jenő: Nem dicsőség kell annak, hanem előfizető.

Kmetz Károly: A függetlenségi pártnak nincs hivatalos újság.

Nagy György: Mindjárt est meg Szatmári Mózesnek.

Megemlékezik azután a császári ebédekkel mérsékelt kurucokat, Barabás Blát és Ugron Gábort említi ezekkel kapcsolatosan. (Nagy zaj)

Elnök ismételtén reordreusítja a kifejezései miatt.

Nagy György: Nem folytatom, mert látom, hogy faj az igazság.

Elnök újó reordreusítja és figyelmezteti, hogy ha tovább így folytatja, megvonja tőle a szót.

hete, hogy fia halott, még senkivel sem beszélhetett róla okos. Pedig részletesen, aprólékosan el kell mondani, hogyan betegedett meg a fiu, hogyan szenvedett, mit mondott halálos ágyán, hogy halt meg... A temetést is el kell mondani és az utat a kórházba az elhunyt ruháért. Ott a faluban az ő leánya, Anissia, arról is szeretne beszélni... Anyiról, anyiról szeretne beszélni... és a hallgatónak azt és őt kell mondani és őt sajnálni... Legjobban asszonyokkal lehet ilyenmiről beszélni. Bolondok ugyan, de mindjárt bögnek.

A ló után kell néznie, gondolja jó Jóna. Hissen még rá érek nekem dni. Alhatok még eleget...

Felöltözködik és az istállóba megy lovához. — No, rágsz? — kedt es belenez tiszta szemébe. Rágy csak rágy... Ha nem kerestünk pénzt zabra, szénával kell megelégedni... Igen... már öreg vagyok a kocsisságra... A fiának kellene bakon ülni helyettem... az volt kocsis! Ha csak életben maradt volna!

Jóna hallgat egy darabig, azután folytatja:

— Igen, igen, lovacska, Jóna, Nuzna már nem létezik. Elhalt... Meghalt... Gondold csak, ha csikod volna, szép kis csikod, melyet nagyon szerettem... és a csikó egyszerre meghalna... szomorú, ugy-e?

A lovacska rágszál, oda figyel, meleg lehellete urának kezét éri...

És Jóna enged a belső ösztönnek és elmesél neki mindent.

Nagy György: Kossuth Lajos megmondotta már, hogy azaz különösen nehezebb tesztel nem lehet függetlenségi politikát csinálni. Nem csodálja tehát, hogy a mostani függetlenségi párt nem nagyon hajlandó erre a politikára. Elfogadásra ajánlja határozati javaslatát.

Elnök javasolja, hogy holnap, pénteken Kossuth Lajos halála napjára vaitó testülettel ne tartson ülést a Ház.

Nagy György indítványozza, hogy a Ház holnap testületileg vonuljon ki Kossuth Lajos sírhelyéhez, arra a Ház elnöksége helyezzen köszort.

Elnök magáévá teszi ezt az indítványt és javasolja, hogy a koszoru leteleivel az elnök ség részéről Vertán Endre jegyzőt bízzák meg.

A Ház ilyen értelemben határoz, mire az ülés véget ért.

Arad az iparosokért.

Mozgalom a tanoncotthon érdekében.

— Az Aradi Közlöny tudostojától. —

Arad, március 19.

Nagy és előkelő közönség gyűlt össze ma délután a városháza nagytermébe, hogy meghallgassa Mártonffy Márton udvari tanácsos, iparoktatásunk vezetőjének az iparos tanoncotthonok megalapítása céljából tartott érdekes előadását. Aradon a mozgalom az országos Gyermekvédő Liga helyi bizottsága irányítja s ha a mai lelkes hangulat maradandó lesz, úgy megjósolhatjuk, hogy a nemes célú intézmény Aradon nemsokára meg lesz. A nagy közönség soraiból ott voltak Varjassy Lajos polgármester, Varjassy Árpád kir. tanácsos, Neuman Adolf, Steigerwald Alajos, Leitner Ernő dr., Tedeschi Viktor, Reinhart Gyula, Kristyóry János, Almási T. Pa., Sarlot Dimokos, Steiner József, Kovács Vince, Tisch Mór, Szathmáry Géza dr., Glück Károly, Berecs Károly, Keszler Károly, Halász Jenő.

A gyűlést Szokolczay Lajos kir. ügyész, az aradi Gyermekvédő Liga elnöke szép beszéddel nyitotta meg.

Kovács Vince hosszabb beszédben vázolja a gyermekvédelem fontosságát. Jelzi, hogy Mártonffy Márton új szempontból s főleg gyakorlati szempontból fogja a gyermekvédelem egy fontos ügyét, az iparos tanonc nevelés és otthonok helyes megoldásának kérdését ismertetni.

Mártonffy lépett ezután a felolvasó asztalhoz és a következőket mondotta:

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Fogadják hálás köszönetemet, hogy hívó szóra itt megjelentek kegyeskedtek. Sávcs turelmükre kérem, mert itt nagy vonásokban fogom bemutatni a társadalom egy beteg osztálya baját. A magyar kisipari pusztulás feyegeti, igyekezzel kell megtalálni a gyógyítás útját. Ha nem találjuk meg, úgy félünk végzünk s a társadalom ezen osztályának baja a nemzeti erő bénítása. Nagy idő áll mögöttem, a magyar iparos osztályt már egy félszázad óta ismerem. Mint tanuló iparos családnál laktam s közvetlen szemlélője voltam az iparos helyzetének. A gyermekkori emlék pedig maradandó. A műhelyben a családi élet minden kelleke megvolt s ez a bensőség, a szeretet oly derűs fényt adott a körnek. Ez hiányzik ma a műhelyben, ahol a munkás ellenségét látja a mesterben, de hiányzik a társadalomban is. E benyomás maradt meg nálam a cseh-rendszerből. Az újabb idő, a haladó kor zudította rá a konárak egész seregét az iparra, s ez rontotta meg is. E hibát javítani kell és pedig a jó intézkedések fokozásával, mert különben elpusztul az ország kisipara teljesen. Az akció, melyet én képviselek, nem jótékonyági, nem a humanizmus ügye, amelyet ellentéznek a jótékonyági egyesületek és asztaltársaságok, hanem egy nagy társadalmi tényező, az iparosság fontos kérdése. A baj nagy, a hiba javítását az alapoknál kell kezdeni s ha minden igaz s nemesen érző ember támogat, a bajt orvosolhatjuk.

Az országos gyermekvédő liga törvényhozási gyermekvédelmi intézményeknek vezetésére alakult. Hölgyek és férfiak nagy csoportja működik a terén. Ezen intézménynek tagja mindenki, ki szívében érzi, hogy tenni kell valamit a zülésnek indult gyermekekért. Itt képviselve van mindenki, kinek szíve és belátása van e kérdés nagy fontosságát átérzeni.

Aradon nemrégiben alakult meg az országos gyermekvédő liga helyi szerve, ott már megbeszéltek az, mit kell tenni nemcsak a törvény előtt álló szülött gyermekekért, hanem azt megelőzőleg kell gondoskodni róluk. Szokolczay Lajos buzgó fáradozásáról szót. Az országban 18 gyermekmenhelyen 30,000 gyermek van beutalva. Itt nincs letenc, nincs törvénytelen, hanem csupán védelemre szorult gyermek. Ha az intézmény teljesen ki lesz fejlesztve, úgy mintegy 100,000 gyermekről kell gondoskodni. Ide helyezik el nemcsak az árva, hanem a terhelt szülők gyermekeit is. Eükről itt gondoskodik az állam 15 éves korukig, ahol védelem alatt állnak. Innen kikerül az életbe, hol a kíséréseknél és veszedelmeknél meg sokasodott számával találkozik. Itt kezdődik a társadalom feladata. Mire a nevelés a társadalom feladata, a mester, tanító s az egész társadalom dolga ez. Nem állami feladat ez.

Az országos gyermekvédő liga általam indítványozott terve, hogy ezen gyermekek előtt megnyitja az iparos pályát. Általános p nass az iparosoknál, hogy jó tanoncot nem kapnak. Erre a pályára ma csak a legselejtebb anyag kerül, jobb szülők nem adják iparos pályára gyermekeiket. Ez ferde társadalmi felfogás. Ez ellen kell küzdeni s ebben számít Arad polgárságára, mely erősege ennek a városnak. Arad a maga emberségéből haladt oda, hogy költségnek 32 százalékát fordítja kulturális célokra. Itt remélt megalakítani az egyik inasotthonot, hol a vidéki szülők és a liga istapított helyezik majd el. Nem fényűzéssel berendezett internátusról van szó, hanem oly egyszerű helyiségről, ahol ellátást és háziat, vallásos, hazafias nevelésről gondoskodnak. Ma az iparos küzd a szakszervezetekkel. Nem látják be a küzdelk, hogy itt csak egy lehet a vesztes: a nemzet. Harcolni kell az olyan szocializmus ellen, amely nem a becsületes munkából akar megélni. A cél az iparosok számára olyan nemszedéket nevelni, amelyekkel lehet küzdeni a káros befolyásokkal. A mozgalom megindításához Apponyi Albert gróf kultuszminiszter adott néhány ezer koronát s támogatását kijelentésbe helyezte. Olyan inasotthonok ezek, amelynek Svájcban, Németországban szép eredményekkel működnek. Ausztriában a törvény kötelezi a városokat ily intézmények szervezésére. Nálunk is szép eredményeket ért el eddig. Nagyvárad, Kolozsvár, Szeged, Kassa, Pécs és Pozsony adott a célra épületet, mert egyéb nem kell. A többi a liga dolga. Igen sok helyen az árvaházakat adták a célra át, mint ma már fölösleges intézményeket.

Ugyancsak gondoskodni kell a leányok neveléséről. Nagyon sok égető sebe a társadalomnak orvosolható ily módon. Remélem, hogy Arad városa is megérti őt létesíti azt az intézményt, amelynek érdekében itt ma beszél és kezdeményez. Ha meglesz s megnövekedik, olyan intézménye lesz ez a városnak, amelynek árnyában boldogan pihen meg a magyar nemzeti Génusz. E ő erjesztli határozati javaslatát, amelyet Szokolczay Lajos elnök elfogadottnak jelentett ki.

Leikes éljenzés és taps jutalmazta Mártonffy Márton szép előadását.

Varjassy Lajos polgármester felszólalásában köszönetét fejezte ki Mártonffy Mártonnak szép előadásáért s igéri, hogy amit eddig Arad tette, azt a jövőben fokozott mértékben meg fogja hozni az ipar érdekében. Kristyóry János szintén köszönetet mond a kamara nevében.

Kovács Vince hozzászólása után Szokolczay Lajos elnök az inas otthon megalakítása érdekében hozott határozatot és kiküldött bizottságot megalakultnak jelenti ki.

A gyűlésen általános nézet az volt, hogy a mozgalom élére közgazdaságunk egyik előkelő vezérének Neuman Adolfot kell megnyerni s így remélhetjük, hogy az intézmény nálunk is megvalósul.

A bankkérdés Hamlet-jei.

Összeült a bizottság.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, március 19.

A koalíciós Hamletok ma összeültek, hogy megvitassák a bankkérdést, amely egyik legégetőbb ügye a magyar politikának. Határoztak is, persze nem abban az irányban, hogy meg lesz-e 1910-ben, vagy esetleg később, az önálló nemzeti jegybank, hanem kimondták, hogy a kérdést tanulmányozni kell, még pedig lehetőleg alaposan. Nos, ez a határozat feltétlenül dicséretet érdemel, noha a koalíció többségéről csak kevesen tétélezik fel, hogy rajong a komoly tanulmányokért.

Mai távirataink:

A bankkérdés.

A bankkérdés előkészítésére kiküldött bizottság függetlenségi párti tagjai ma délután előértekezletet tartottak Batthyány Tivadar gróf elnöklete alatt. Az értekezletnek az volt a célja, hogy a függetlenségi párti bizottsági tagok megállapodásra jussanak.

Holló Lajos ismertette párthiveivel azt a programot, amelynek alapján a bizottság munkáját végezhetné. Az önálló nemzeti bank fellélen felállítása mellett érvel, még pedig már 1911-re. Szakértők kiküldését feleslegesnek tartja. A függetlenségi párt az önálló nemzeti jegybankot készíti elő, ha azonban a bizottság tagjai feltétlenül meghallgatandónak vélik a szakértőket, akkor már az első ülésen ki kell mondani, hogy a bizottság feltétlenül az önálló magyar jegybankot készíti elő. A külföldi szakértők meghallgatását egyáltalában ellenzi.

Batthyány Tivadar gróf kifejti, hogy a negyvennyolcas pártnak, mint többségi pártnak respektálnia kell a kormány intencióit. A bizottságot a bankkérdésnek a kormány közreműködésével való előkészítése céljából küldötték ki, a kormánynak is lehetnek tehát prozozíciói, annál inkább, mert a kormány arra kötelezte magát, hogy az osztrák-magyar bankkal tárgyalásba bocsátkozik.

Földes Béla a szakértők meghallgatása mellett érvel. Azt hiszi, hogy végre a szakértők olyat is mondhatnak, amely a függetlenségi párt álláspontjának kedvez.

Éber Antal feleslegesnek tartja a szakértők meghallgatását.

Az értekezlet végül abban állapodott meg, hogy az esti ülésen a munkaprogramot kinyomatja és az érdemleges tárgyalásba csak később bocsátkozik bele. A függetlenségi párti bizottsági tagok egyértelműen az önálló jegybank mellett fognak érvelni.

A bankbizottság ülése.

A bankbizottság ma délután Batthyány Tivadar gróf elnöklete alatt ülést tartott.

Holló Lajos előadó kifejti, hogy javaslatában azt a kérdést, vajjon közös, vagy külön bank lesz-e, nem kívánja szakértők meghallgatásának tárgyává tenni. Egyrészt azért nem, mert ezek ugysem gyakorolhatnak döntő hatást e nagy politikai kérdésben, másrészt azért sem, mert tart attól, hogy egyes szakértők tubuzgalomból olyan sötét képet festhetnek pénzügyi

helyzetünkről, amely nagy ártalmára lehetne az országnak.

A közös bank irányában nem kell a bizottságnak kezdeményező lépést tenni, csak felkérendőnek tartja a kormányt, hogy hívja fel a bankot előterjesztése megtételére és azt annak idején mutassa be a bizottságnak. Az önálló bank felállításának módozatait azonban teljes szakszerűséggel kell feltárni, mert legnagyobb gondot kell arra fordítanunk, hogy az átmenet minél kevesebb megrázkódtatással és áldozatokkal menjen végbe. Amikor azután a közös bank előterjesztései ismeretesek lesznek és a külön bank felállításának módozatai szakszerűen meg lesznek világítva, lesz a bizottság hivatva részletesen indokolt javaslatot terjesztetni a képviselőház elé.

Javaslatát a következőkben terjeszti elő:

A bizottság tudomásul veszi, hogy a kormány a jegybankra vonatkozó előiratokat a bizottság rendelkezésére bocsátja. Kijelenti a bizottság, hogy a közös, vagy külön bank kérdésének megvitatására nézve kívül álló tényezők meghallgatását szükségesnek nem tartja.

Miután az 1899: XXX. t. c. elrendeli, hogy amennyiben az osztrák-magyar bank szabadalmának meghosszabbítását kívánja, ez iránt a szabadalom lejártá előtt három évvel tartozik határozni, miután ilyen irányu határozat már hozott a bank közgyűlésén, a bizottság felkéri a kormányt, hogy az osztrák-magyar bankot hívja fel előterjesztésének mielőbbi megtételére. A bizottság a maga részéről a közös bankkal folytatandó tárgyalásokat nem tartja hatásköréhez tartozóknak, ebben az irányban a maga részéről semmiféle intézkedés megtételét szükségesnek nem tartja. Ellenben szükségesnek találja, hogy az önálló magyar jegybank felállításának módozatait szakértők meghallgatásával minden irányban megállapíthassa. Ez okból a bizottság már most elhatározza, hogy a magyar közgazdasági élet több hivatott tényezőjét felhívja, hogy a bizottság előtt a következő kérdésekre nézve szóbeli nyilatkozatokat tenni sziveskedjenek:

A külön magyar jegybank felállítása esetén az állambank, vagy részvénytársasági bank előnyösebb-e az ország közgazdasági érdekeire,

a részvénytársasági bank, amennyiben ez a forma választatik, milyen alaptőkével jöhetne létre,

az alaptőkének milyen elhelyezése lenne kívánatos, különösen a vármegyék, városok, községek, alapítványok, takarékpénztárak és az állam minő arányokban részesítendőek leghelyesebben a részvénytőke jegyzésénél,

a bankakta az adómentes kontingens nagyságára nézve és egyéb kedvezmények tekintetében milyen határokig menjen el.

Hoitsy Pál szerint első hallásra ily fontos kérdésben nem lehet határozni. Javasolja, hogy Holló indítványa kinyomattassék, szétosztas-ók és tárgyalása a jövő hétre halasztassék.

Szell Kálmán elfogadja Hoitsy indítványát.

Szivák Imre szintén csatlakozik a tárgyalás elhalasztásához.

Batthyány Tivadar gróf elnök meg-

jegyzí, hogy a meghívókat nem az elnökség, vagy az előadó, hanem a képviselőház irodája stilizálja, annak szövege teljesen lényegtelen. Intézkedni fog, hogy ezután a meghívók egész röviden „bankbizottság“-ot említsenek.

A bizottság ezután az elnök indítványára elhatározta, hogy legközelebbi ülését e hó huszonharmadikán tartja, mire az ülés véget ért.

Újabb módosítások.

A függetlenségi párt ma délután öt órakor Kossuth Ferenc elnöklete alatt értekezletet tartott, amelynek egyedüli tárgyát Mérey Lajosnak Nagy Emil revíziós indítványához benyújtott több rendbeli módosítása képezte.

Mérey Lajos részletesen kifejti módosításait.

1. A Nagy Emil-féle indítvány első pontja, amely szerint százötven jelenlevő képviselőnek benyújtott kérelmére a Ház csak akkor rendelheti el a sürgős tárgyalást, ha az elnök is hozzájárul, aképp nyerjen módosítást, hogy az elnöki hatalom ezen kiterjesztése mellőztessék.

2. A Nagy Emil-féle javaslat szerint az ilyen indítványhoz legfeljebb négy képviselő szólhat. A módosítás szerint e négy szónok közül kettő mellette, kettő ellene szólalhatson fel.

3. Javasolja, hogy a százötven jelenlevő képviselőnek külön kelljen indítványoznia a sürgősség kimondását, külön az ülések tartamának tíz órára és külön azok tizenhat órára való meghosszabbítását.

4. A meghosszabbított ülések csak egyszer legyenek megszakíthatók. A megszakítás két órán túl nem terjedhet, ez az idő azonban az ülés idejébe be nem számíttatik.

5. Az ülések idejének meghosszabbításáról szóló határozat megváltoztatását célzó indítvány felett a Ház az ezt követő ülésen a napirend tárgyalására szánt idő után vita nélkül, egyszerű szavazással döntsön.

6. Az elnöki előterjesztések és indítványok a napirend tárgyalására szánt időn belül csak fél órát vehetnek igénybe.

7. A Nagy Emil-féle indítvány utolsó pontja helyett ezt ajánlja:

Ezen határozat feletti tanácskozásoknál e szakaszok rendelkezései alkalmazhatók és a végleges hárszabályrevízió esetleges későbbi módosításánál igénybe nem vehetők.

Nagy Emil elfogadja a módosításokat.

Hosszabb vita után a párt Mérey módosításait elfogadja, de Nemes Bertalan módosításait mellőzi.

Kmety Károly bejelenti, hogy a részletes vita során indítványt fog benyújtani, amely szerint a végleges módosítás a katonai kérdésekre nem vonatkozhatik.

Bizony Ákos ellenzi Kmety indítványát.

Rátkay László bejelenti, hogy szombaton interpellációt nyújt be Wekerle miniszterelnökhöz a negyvennyolcas agghonvédek segélydíjainak felemelése tárgyában.

Ezután az értekezlet véget ért.

EGYESÜLETI ELET.

(*) Az egyesült Ujarad-zsigmondházi önkéntes tűzoltó-egylet Ujaradon március 22-én délelőtt tíz órakor tartja az egyleti helyiségben endes évi közgyűlést.

A rendőrség a román klub ellen.

Román képviselők a mentelmi bizottság előtt. — Az aradi rendőrség kikéri őket. — Kihágási eljárást indít ellenük. — A román klub megalakítása miatt. — Suciu János dr. nyilatkozata.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, március 19.

Arad elsőrangú politikai szenzáció színhelye. Holnaptól kezdve egy olyan ügy kerül bele a politikai diszkusszió ügyis elég gazdag anyagalmazába, amely Aradra fordítja az egész ország figyelmét.

A képviselőház mentelmi bizottsága holnap délelőtt tíz órakor tart ülést. Az aradi rendőrség egy kérvénye teszi szükségessé.

Onku Miklós, Pop C. István, Suciu János dr. és Goldis László országgyűlési képviselők mentelmi jogának felfüggesztését kéri az aradi rendőrség kihágási bírója, mert megakarja a nevezettek ellen indítani a kihágási eljárást.

Nem kisebb ügyről: mint az aradi román klub esetleges feloszlatásáról van szó. A kihágási bíróság ugyanis azzal vádolja a képviselőket, hogy a rendőrségnél be nem jelentett és engedély, valamint kormányhatóságilag jóváhagyott alapszabályok nélkül alakították meg a román nemzetiségi egyesületet és hogy a képviselőket annak vezetőivé is megválasztották.

A román nemzetiségi köröket nagy izgalomba ejtette a feljelentés. Ugy értelmzik a klubjuk működése ellen megindítandó hatósági vizsgálatot, mint a kormány egyenes meghagyásának és parancsának végrehajtását.

A román országgyűlési képviselők politikai üldözéssel vádolják a belügyminisztert, aki velük kivételes módon bánik s a nyíltan hirdetett és már megkezdett szervezkedést akarja lehetetlenné tenni.

A román képviselők arra az álláspontra helyezkednek, hogy ők, mint elismert politikai párt, a többségi pártokkal egyenlő jogokat élveznek s így ők is szabadon, kormány és rendőrhatalomtól függetlenül alakíthatnak politikai klubokat.

Az aradi rendőrség a mentelmi bizottsághoz intézett felterjesztésében Perczel Dezső volt belügyminiszter rendeletére hivatkozik, mely még mindig érvényben van s amely kimondja, hogy semminemű egyesület miniszterileg jóváhagyott alapszabályok nélkül nem működhetik s minden egyesület alakításáról a rendőrség értesítendő.

Ez az a rendelet, mely 1898-ban kelt, Hieronymi Károlynak 1892-ben kiadott rendeleteként a párja.

Ez az a híres rendelet, amely a magyarországi románságot hónapokon át tartotta lázas izgatottságban s amelylyel akkor az egész világ sajtója heteken át foglalkozott. Hieronymi tudniillik ezzel a rendelettel oszlatta fel 1892-ben az ugynevezett román komitét, mely évenként Nagyszebenben tartotta üléseit.

A komitét, mely egyes választói kerületek bizalmi férfjaiból alakult egybe, Ratiu János elnöke alatt működött, al-elnöke *ilyésfalvi Pap György*, a nemzetiségi párt mostani elnöke, főtitkára *Luká-*

ciu László és titkára *Albini Titus* Septimus volt.

A román körökben valószínűnek tartják, hogy a mentelmi bizottság ki fogja adni a képviselőket s ellenük a kihágási eljárást az aradi rendőrség megindíthatja. Sőt arra is el vannak készülve, hogy a belügyminiszter a Perczel- illetve Hieronymi rendelet alapján ép úgy, mint a nagyszebeni komitét működését, el fogja tiltani az aradi klub fentartását is.

Az ügy előzményeit és munkatársunknak a mentelmi bizottság elé idézett román képviselők egyikével, Suciu János doktorral folytatott beszélgetését az alábbiakban adjuk közre:

A rendőrség beavatkozása.

Részletesen beszámoltunk lapunk február 10-iki számában az aradi román klub ünneplés megnyitására. Ugyancsak akkor közöltünk egy beszélgetést is, amelyet munkatársunk folytatott Suciu János dr. országgyűlési képviselővel a klub céljait illetőleg.

Suciu, mint olvasóink még emlékezhetnek, elmondotta, hogy a románokta vidékeken megindított szervezkedés tette szükségessé azt, hogy az Aradról intézessék s a szervezet egységes vezetése és irányítása hozta életre a klubot, amelyet az Aradon lakó négy román nemzetiségi országgyűlési képviselő vezet.

A klubélet meg is indult, ámbar annak nagyobb látogatottságát csak a tavasszal várja a vezetőség, amikor a klubnak meg lesz a maga konyhája is, mert ugy tervezik a klubélet élénkítését, hogy a helyiségben társadalmi jellegű, fészelen összejöveteleket is tartanak kisebb időközökben.

Az aradi rendőrség, mely lapunk utján szerzett tudomást a román klub megnyitáról, kihágást látott abban, hogy a klub, vagy mint a rendőrség mondja, a román nemzetiségi egyesület, nem jelentette be nála működésének megkezdését és nincs kormányhatóságilag jóváhagyott alapszabályai.

A rendőrség egyik tisztviselője meg is jelent a klub helyiségében s ott vizsgálatot tartott. A rendőrtiszt Suciu János dr. fogadta és kalauzolta. Elmondotta neki, hogy elkészült a klub ügyviteli szabályzata, házirendje és felmutatta annak kézírásos példányait, amelyekről tényleg hiányzik a belügyminiszteri jóváhagyás. A képviselő a rendőrtisztviselő előtt ugyanúgy fejtette ki a klub célját és működésének útját, szervezetét, mint azt mi megírtuk. A klub helyiségében a rendőrség kiküldöttje senkit sem talált. A látottakról és hallottakról jelentést készített.

A mentelmi bizottság előtt.

Ezen jelentés alapján Berecz Ferenc kihágási bíró felterjesztést intézett Justh Gyula képviselőházi elnökhöz, melyben kéri, hogy Onku Miklós, Pop C. István, Suciu János dr. és Goldis László országgyűlési képviselők mentelmi joga felfüggesztesse, illetőleg az elnök intézkedjék, hogy a képviselőház mentelmi bizottsága a kérelmet tárgyalhassa.

A képviselők kiadatását azért kéri, mert azok az 1898. évi február hó 26-án 1186. elnöki szám alatt kiadott belügyminiszteri rendelettel ellentétben román nemzetiségi egyesületet alakítottak bejelentés, engedélykérés és jóváhagyott alapszabályok nélkül s az egyesület által annak vezetőivé választattak.

Az idézett rendelet szerint ez tizenöt napi elzárással és kétszáz korona pénzbüntetéssel sújtható kihágást képez s így ellenük az eljárás megindítandó.

A felterjesztés március másodikán ment el Aradról.

A mentelmi bizottság elnöke holnap délelőtt tíz órára hívta össze a bizottságot ülésre a képviselőház 10-os számú termébe s értesítette a képviselőket arról, hogy ott megjelenve megtehetik észrevételeiket az aradi rendőrség kérelmére.

A bizottság előtt egyedül Suciu János dr. fog megjelenni, a ki ma este utazott Budapestre. A bizottságban a kérelem előadója Lázár Zóárd *kisjenői* képviselő.

Suciu dr. nyilatkozata.

Suciu János dr. egyik munkatársunk előtt a következő, rendkívül érdekes módon világlította meg az ügyet:

— A klub megnyitását követő harmadik vagy negyedik napon megjelent nálam, — mondotta Suciu képviselő — egy rendőrtisztviselő. Jövetelének célja, — ugymond — hogy tőlem mint magánembertől felvilágosítást kérjen az iránt, hogy mi célja van a klubnak és mi mit akarunk?

Felvilágosítottam a rendőrtisztet. Felmutattam neki az alapszabályok írott példányait, amelyet azóta ki is nyomattunk s két példányban a rendőrségnek át is szolgáltattunk s azt hiszem, hogy a mentelmi bizottsághoz felterjesztett kérelméhez a rendőrség csatolta is a példányokat.

Megmondottam, hogy ez az országgyűlési nemzetiségi pártnak a klubja, illetve a klubnak román osztálya, mert a tót és szerb nemzetiségek külön alakítanak klubot.

A klubot a szervezeti szabályzatunk hatodik pontja értelmében *csupán rendes tagjai tartják fenn.*

Hogy ki lehet rendes tag, azt szintén az idézett szakasz határozza meg, mely szerint rendes tag:

„csak azon magyar állampolgár lehet, aki a magyar országgyűlés valamelyik házában tagja és aki az országgyűlési egyesült nemzetiségi pártnak politikai programját magáévá teszi; a klubnak bejelenti azt a kívánságát, hogy a rendes tagok sorába kíván felvételt.”

Tehát mi csakis aktív törvényhozóknak akarunk egy olyan terrenumot teremteni, mely köztünk az egyetértést lehetővé teszi s természetesen, hogy kültagul bárkit felvesszünk, akit erre a klub méltónak mond. A klub gyűlésein csakis rendes tagok vesznek részt, mint ez más pártok klub szabályaiban is körül van írva, de a párt által rendezett gyűlésekről mi senkit el nem tilthatunk.

A klubot csakis az országgyűlési képviselők irányítják és vezetik. Ezt a házirend első pontja mondja ki a következőképpen:

„A klub vezetése a rendes tagok joga és kötelessége, akik ezt a vezetést a rendes tagok teljes ülésének ellenőrzése alatt álló központi iroda útján gyakorolják. A központi iroda elnökből, helyettes elnökből, titkárból, pénztárnokból, ellenőrből és gazdából áll.”

Felfüggesztik a mentelmi jogokat.

Mikor az aradi rendőrség kérvénye a Ház elnökének kezéhez került, az azonnal áttette a mentelmi bizottsághoz. A román nemzetiségi

párt tudomására jutott a dolog hivatalosan is s egyik ülésén foglalkozott is vele. Ott az a felfogás volt tulsúlyban, hogy a mentelmi bizottság a Háznak javasolni fogja a négy aradi képviselő mentelmi jogainak a felfüggesztését.

Es az én véleményem is. Azért meg fogok jelenni a bizottság holnapi ülésén, noha ismerem az előadó *László Zoárd* felfogását is, aki azt mondja, hogy a Háznak nem szabad prejudikálni a rendőrség felfogására nézve, mert hátha mégis büntetendő cselekmény esete fog bebizonyulni.

Munkatársunk megkérdezte a képviselőtől, vajjon milyen hatást keltett a román közvéleményben az aradi rendőrség eljárása?

— Nagy izgalmat okozott közöttünk, mert azt látjuk, hogy mi hiába nyújtjuk a békejobbot, velünk becsületes alkut nem akarnak kötni. Tudjuk azonban, hogy a rendőrséget a kormány utasította. Azt is elárulhatom, hogy mi ezekre az eseményekre már előre gondoltunk. El voltunk készülve arra, hogy *Andrássy Gyula* gróf gátat vet a szervezkedés elé és bizonyos, hogy az aradi rendőrségnek esze ágába sem jutott ellenünk eljárást indítani.

Azonban az is tény, hogy az országgyűlési nemzetiségi párt román szekciójai van tökélsége arra, hogy a szervezést *Andrássynak* és a koalíciónak minden gáncsvetése dacára végrehajtsa. Ha megbüntetnek bennünket, vagy ha pláne feloszlatják a klubot, aminek törvényes alapja nincs a belügyminiszternek, mert alapszabályellenes működést nem fog kifejteni, ez csak — hogy triviális szóval éljek — reklám nekünk. Ismerve a román közvélemény hangulatát, bátran elmondhatom, hogy minél jobban sűrűsítik a szervezés előtt a gátakat, annál jobban fog az sikerülni. Ép úgy, mint a többi politikai pártnak jogában áll a szervezkedés, úgy nem tiltható el attól az országgyűlés nemzetiségi pártja sem, mely épen olyan politikai egység, mint a többségi pártok bármelyike.

Holtty kijelentése.

Hogy ez így van, annak bizonyítására elmondom azt a párbeszédet, mely akkor folyt le a Ház társalgójában, mikor a Ház a bizottságokat alakította meg.

Tudvalevő, hogy a nemzetiségi párt az utolsó pillanatig nem nyújtotta be azon tagjai névsorát, akikkel az egyes bizottságokban magát képviseltetni akarta.

A társalgóban ült együtt a párt tagjai közül vagy tizenkét-tizenhárom képviselő és épen azt vitattuk, vajjon helyet foglaljunk-e a bizottságokban abban az esetben is, ha nem ismernek el bennünket országgyűlési pártnak.

Leghevesebb volt a vita, midőn belépett *Holtty Pál*, a függetlenségi párt alelnöke. Odalépett *Bredecianu* Korjolánhoz, pártunk alelnökéhez s felszólította, hogy intézkedjék aziránt, hogy még aznap estéig kézhez kaphassa azok névsorát, akiket a nemzetiségi párt a bizottságokba kijelölt.

— Hivatalosan intézed hozzám ezt a felhívást, a koalíciós pártok megbízásából és mint politikai párthoz, a nemzetiségi párthoz? — kérdezte *Bredecianu* Holttytól.

— Kijelentem — felelé *Holtty*, hogy hivatalosan, megbízásból és mint az országgyűlési nemzetiségi párthoz fordulok ezzel a kérelemmel, mert csakának tekintené a koalíció a bizottságokat, ha abban a nemzetiségi párt az öt megilleté jognál fogva nem foglalna helyet.

— Sajnos, a koalíció többségének szüksége van a nemzetiségi kérdés folytonos kiéleltetésére s azért mi elkészülünk arra, hogy egy újabb politikai üldöztetés elé tekintsünk, fejezte be *Suciu* dr. érdekes nyilatkozatát.

Eggenbergerék műkiállítása.

Képtárlat az Ipartestület dísztermében.

Arad, március 19.

Hát Istennek ott tartunk már, hogy majd minden két hétre esik egy vernisszás.

A mai, az Eggenberger féle műkereskedés jóvoltából nyitott meg az iparosház nagytermében és ha számra nem is tölti meg talán egészen a termet, annál inkább megtölti igaz művészettel; annál inkább eltölti a lelket igaz gyönyörűséggel. Jól esik ezt konstatálnom és hangsúlyoznom akkor, mikor nem egy művészeti egyesület, hanem egy par excellence üzleti vállalkozás kiállításáról van szó; mert lelkesedéssel kell támogatnunk minden olyan vállalkozást, amely a mi meglehetősen elmaradott társadalmunk művészeti nevelésében a művészegyesületeknek segédkezet nyújt és azonkívül a magyar művészek termékeinek portálásával a megélhetésüket és ezáltal a magyar művészet megizmosodását biztosítja.

Az *Uránia* és *Könyves Kálmán* mellett méltón helyezkedik el az Eggenberger-féle műkereskedés, kinek szép intencióira legjellemzőbb, hogy az aradi Képzőművészeti Egyesület tagjainak szabad bemenetelt biztosít tárlatára. Azáltal, hogy a műtárgyakat részletfizetésre is adja, a művészetek általános, nagy rétegben való népszerűsítésében oly kiváló érdemeket szerez, melyért csak elismerés illetheti.

Igen becsülöm és szerencsés üzleti felfogásnak is vallom azt, hogy a tárlaton csupa elsőrangú, jónévű művész kvalitásos jó műve kerül előadásra.

Művészeink legjobbjai szerepelnek oly szerencsés összeállításban, hogy kiki megtalálhatja az izléséhez és szükségletéhez mértet.

Mindjárt a terembe lépve a *Vastagh* család fogad bennünket. És ez a szó szoros értelmében veendő, mert a kiállítás ügyes, jó izlésű rendezője is ebből a jónévű művészcsaládból való; az ajtótól jobbra *Vastagh Géza* hatalmas oroszánjai bődülnek felénk; balra ifj. *Vastagh György* kisplasztikai remekeinek másolatai; szemközt pedig *Vastagh Györgynek* az (apának) „*Sok a jóból*” című minden ízében magyaros, stilszerű interieurba állított gyönyörű genreképe mosolyog felénk. Még gatyakorcig sem ér a gazdába csimpaszkodó larkó, máris két iker porontyra takarja a keszkenőt az anyjuk. Fejét vakarja a magyar: Hejh! Sok a jóból! Ennek a képnek Aradon kéne maradni, de úgy, hogy mindenki mindig lássa.

A tájkép plktorok egyik legerősebbike, *Spányi* több képpel szerepel, melyek közül a „*Gólyák érkezése*” és „*Őszi táj*” a legszebbek.

Tölgyessy: Virágos rétje a maga alkonyati hangulatával és *Edvi Illés Levélhullása*: anynyira igaz, amennyire ideális a *Kézdi-Kovács* finom színezése. A régi módú mesterek közül *Telepy* képei, *Barabás* rajza igen érdekesek.

Eljött a két legjobb tengeri festő is. *Mendlik: Fodros hullámok* című nagy képét és néhány kisebb vásznát küldte; *Normann* pedig a *Norvég Fjordok* at varázsolja élénk. Igazán varázsolja, mert az a hideg, tiszta, átlátszó levegő, a hóolvadásos hegyecsucs, a ragyogó színű sziklás part és a mélységes víz nem talált még jobb interpretálóra nála.

Minden más tárlattól eltérően, sokkal több itt a figurális, mint a tájkép.

Gergely Imre: Idyllje, Peske, a legjobb izű genre festő, *Vasárnap reggelje* és *Kutyával evődő gyereke* nyitják meg a sort, a mely méltóan folytatódik *Tornai arabs jával*, *Baditz* három képével, *Innocent lány* márványszerű *Madonnájával*, *Margittai: Érdekes hírei-*

vel; Vágó Pál, Vajda Zsiga, Pataky egy-egy szép vásznával. Neogrady önmagának csinál konkurenciát újabb képével.

Deák Eöner gyönyörű *Vénusz ébredése* határozottan klasszikus szépségű és a tárlat egyik legbecsesebb darabja.

Külön kikezdés illeti *Lotz* és *Munkácsy* nagy nevét. Lotznak pár régebbi képe, mint a *Csikós* és freskóinak néhány vázlata láthatók; *Munkácsynak* a *Jalu hőse* című képéhez készült egyik vázlata van kiállítva.

Ballo Ede és *Vallou* (francia) igen szép csendélettel szerepelnek.

A „*mieink*” közül szeretném letagadni *Uferbachot*, mert olyan hullafüles kezét festett a derék (állítólag) *Burián* igazgatónak; ellenben örvendve örvendek *Balla* haladásán. Az öreg asszonyja színbén és rajzban is egész jó, pastelje pedig eléggé átlátszó és finom.

A foltokban *Urhegyi* határozottan szerencsésebb az elsőnek említett „U” nál; szép mély árnyékhatásokat ér el vele.

Szóval ezen bemutatkozás után Eggenbergeréknek csak azt mondhatjuk: „Isten hozta!”

Legyen minél gyakrabban szerencsénk!

Steiner József.

Lengyel—Polónyi-ügy.

A kuria holnap határoz.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, március 19.

Polónyi Géza volt igazságügyminiszter *Lengyel* Zoltán országgyűlési képviselő ellen indított rágalmozási sajtópörében tudvalevőleg bíró küldési kérelmet terjesztett elő még akkor, mikor a sajtóügyi vizsgálat be sem volt fejezve. Ezt a kérelmet egyideig a büntető törvényszék időelöltéség okából nem vehette figyelembe mindaddig, míg csak a kir. ügyészség betervezett vádiratában illetékes ítélkező bíróságul meg nem jelölte a budapesti büntető-törvényszék esküdtbíróságát. Ekkor a törvényszék hivatalból az összes iratokkal együtt felterjesztette a kérelmet a kir. kuriára.

Polónyi Géza bíróküldési kérelmét azzal indokolta meg, hogy vele szemben a fővárosi polgárság, melynek sorából az esküdtök soroltatnak ki — elfogult. Az elfogultság onnan származik, hogy a „zsidó sajtó” terrorizálta őket. Ennek a terrorizmusnak forrása az, hogy a bíróságot megreformálásért *Sándor Pálnak* s vele együtt az összes zsidóságnak haragját magára vonta. Az u. n. zsidó sajtó megtisztogatásának tervbe vett akciójáért pedig a sajtó haragudott meg rá. Végül, mert *Vászonyi Vilmes*nek főpolgármesteri kinevezését annak idején a kormánynál meghiúsította. Ezen három forrásból fakadt aztán ellene az a komplot, mely eszközül vele szemben *Lengyel Zoltánt* választotta.

Elpanaszolja *Polónyi* bíróküldési kérelmében, hogy ellene valóságos embervadászatot indítottak s a darabont sajtó őtállandóan cégéres gonosztevének tünteti föl. Az ellene indított hajszá vezetői megfélemlítették a vizsgálóbíró, *Rutkay Istvánt*, akit meilőztek is ügyében, továbbá az ügyészséget is. Ily körülmények között előreláthatólag szűk lenne a budapesti esküdtészi tárgyalóterem, mert a tárgyalásba beleszólna az utca is. Ezért kéri, hogy a budapesti esküdtbíróság helyett a kir. kuria az ország egy másik esküdtbíróságát delegálja az ügy tárgyalására, annál is inkább, mert a megfélemlített s befolyásolt esküdtbíraktól kedvező ítéletet nem remél.

A kir. kuria *Bernáth Géza* másodelnök és *Valkay Bertalan* bíró előadása alapján ma tárgyalta ezt az országgyűlés nagy érdeklődéssel kísért bíróküldési kérelmet. Az előadó részle-

tesen ismertette az ügy aktáit nevezetesen *Lengyel* Zoltán vádpontjait, a Dunagőzhajózási társaság, a közúti vasut, a Gschwindt-gyár és a Beke-féle szarolási ügyet. Elmondotta, hogy a vizsgálat befejezése után *Polónyi Géza* bíró küldésért folyamodott, kérve, hogy a budapesti esküdtbíróóság helyett más bíróság küldésük ki.

A bíróküldési kérelemnek egész terjedelemben történt felolvasása után az előadó bemutatta a *Polónyi* ellenes cikkek nagy részét. Majd *Lengyel* Zoltán beadványát olvasta fel, amely a bíróküldést ellenzi.

Ezután felolvasták a koronaügyészség véleményét, amely *Polónyi* bíróküldési kérelmét jogosnak tartja s javasolja, hogy az ügy elbírálására vagy a pozsonyi, vagy a győri esküdtbíróóság delegáltassék.

A kuria több órai tanácskozás után meghozta határozatát, amelyet azonban csak holnap délelben hirdet ki.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A színház műsora:

Péntek: Sevillai borbély. opera. Az olasz operatársulat vendégfellépése. (A bérlet.)
Szombat: Varázskeringő, operett. (B bérlet.)

* *Rigoletto*. Diadalmasan folytatják olasz vendégeink művészi szereplésüket. Harmadik este vendégszerepelnek és minél jobban ismerjük őket, annál több élvezetet találunk művészi énekükben és mesteri színjátszásukban. Sajnos, a közönség nem nagyon látogatja az olasz társulat előadásait, pedig elsőrangú műveltségben részesülhetne. *Rigoletto* mai előadásán szünet nélkül zúgott a taps, hol *Frezza* koloratur énekesnőt, hol *Ercolani* baritonistát ünnepelelték, újrazatták és lelkesült a közönség, mintna premiéren látná Verdi örökszép dalművé. *Frezza* Mária ma egyszerűen elbűvölte a hallgatóságot. Szubtilis szopránja tökéletes énekművészettel a partitúra minden szépségét érvényre juttatta. A közönség lelkesen tapsolta és a második felvonás nagy áriáját megisméltette a kiváló művésznővel. Osztatlan nagy sikere volt a kiváló baritonistának, *Ercolani*nak. *Rigoletto* énekelte olyan mesés hatással, hogy azt Aradon még senki sem énekelte. A közönség rajongással tapsolta a nagystílusú művészt, akinek láthatólag jól esett a közönség elismerése. Elsőrangú basszista *Natili*. *Fornaci* tenorista még mindig indiszpozícióval küzd. Az előadás többi részében, *Zalay Margit* kedves szereplésétől eltekintve, nem sok örömről volt. A kar úgy dögögött, mintna idegen lábakon járt volna és *Tilgerner* szólót énekelte. Kell ennél több? *H. G.*

* Az olasz operatársulat bucsuja. A nagy sikerrel vendégszerepeit operatársulat holnap este bucsuzik az aradi közönségtől. Ezuttal *Rossini* klasszikus operája, a *Sevillai borbély* kerül színre. A fő szerepet az olaszok játsszák. Nagy szerepe van még a darabban *Hunyady*nak, *Zalay Margit*nak és *Benkő*nek. Az olaszok ezután visszautaznak Olaszországba.

* Vasárnapi előadások. Vasárnap két előadás lesz a színházban. Délután a bájos muzsikájú *Millárdos kisasszony* című operettet adják. A fészerpeket *Sz. Rontay Boriska* és *Kállay Jolán* játsszák. Este *Farkas Imre* szenzációs színműve, a *Császár katonái* kerül színre.

* A forradalom. Az *Uránia* színház műsorának egy legszebb mozgófényképe a forradalom című, mely a francia revolúció rémnapijának egyik izgató epizódját mutatja be. Látható a képen a jakobinusok vérszomjas garázdálkodása, mint hurcolnak börtönbe egy főrangú családot. A börtön borsalmái és a fogoly menekülései, akit hivatásos küzdelmek árán megmentenek. Gyönyörű kép, mely az *Uránia* új

gépével leadva, tökéletes illúziót kelt. Ez az amerikai gép minden rezgés nélküli, éles, tiszta képeket mutat és finom szerkezetével a legelőkeltebb vetítő készülék, amellyel Magyarországon csak az aradi *Uránia* színházban vetítenek. A műsor egyik nagyon érdekes képe az elvarázsolt kéz, melyben a tárgy beszorokánytáncot jár anélkül, hogy tudná a néző, milyen raffinált eszközökkel készülhetett az a beszorokányos felvétel. Ennek a műsornak minden egyes képe bátran szenzáció számba mehet.

Müller Károly akciója.

Lakbérpótlék az állami tisztviselőknek.

— Az *Aradi Közlöny* tudósítójától. —

Arad, március 19.

Lámpunk vasárnapi számában megírtuk, hogy az aradi állami tisztviselők között milyen elkeseredést szült az a Budapestről érkezett bizalmas természetű híradás, mely szerint a lakbérrendezés kérdésénél a kormány Aradot újfent mellőzte.

A tavalyi fizetésrendezés alkalmával, amikor a lakberek rendezését mellőzte a törvényhozás, az állami tisztviselők azt kérték, hogy a lakások óriási emelkedésére való tekintettel valami pótlékkal segítsen rajtuk a kormány, ha már a teljes és megfelelő lakbérosztályozástól, illetve lakbérjárulék emelésétől fázik.

A kormány erre a kérelemre azzal válaszolt, hogy négy várost, amelyeknek állami tisztviselői a második lakbérosztályba voltak sorolva, abban a megkülönböztetésben részesítette hogy ott a tisztviselők az első és második lakbérosztály különbségének felét kapták lakbérpótlékkul.

Ezek a városok: *Pozsony*, *Temesvár*, *Kolozsvár* és *Kassa*. Aradról, amely szintén a második lakbérosztályba van sorolva s amely lakásdrágaság tekintetében azonnal helyt kér magának Budapest után, megfeledezett a kormány.

Az aradi tisztviselők mozgalmát indítták ennek az érzékeny sérelemnek a megreparálására. Maga Aradváros törvényhatósági bizottsága feliratot küldött a kormánynak s a maga nevében pártolólag kérte polgárait egy tekintélyes részével éreztetett eme igazságtalanság megszüntetését.

A mozgalomnak nem lett eredménye.

A szombaton érkezett s a megbízhatóságukkal eléggé felszerelt értesítés úgy szólt, hogy a kormány az említett négy városon kívül még tíz olyan várost vett fel abba a kategóriába, amelyben az állami tisztviselők lakbérpótlékot is kapnak és bizalmasan értesültek arról is, hogy ezen névsorból Aradváros hiányzik.

Ma azonban kitűnt, hogy a kormány ebben a kérdésben egyáltalában nem döntött, sőt ellenkezőleg, az aradi állami tisztviselőknek minden joguk meg van arra, hogy a legszebb reménységgel nézzenek az ügy elintézésé elé.

Müller Károly, Aradváros országgyűlési képviselője eljárta ez ügyben és a legilletékesebb helyen azt a felvilágosítást kapta, hogy a dolog nem így áll. Eddig mindössze annyi történt, hogy a pénzügyminiszter a drágaság folytán szükségessé vált lakbérpótlékokra a költségvetésbe 450,000 koronát vett fel. A pénzügyminiszter csak a költségvetés elfogadása után fog saját hatáskörében intézkedni a felől, hogy mely városok között milyen arányban kerüljön a fenti összeg felosztásra. Ez alkalommal felhívták *Müller Károlyt* arra, hogy a költségvetés parlamenti letárgyalása után lépjen érintkezésbe a pénzügyminiszteriummal a célból, hogy

Aradvárosának jogos kívánsága figyelembe vétessék és a város állami tisztviselői is részesedjenek a lakbérpótlékban.

Ezek szerint majdnem biztosra vehető, hogy az aradi állami tisztviselők már a folyó, 1908. évben megkapják az őket megillető lakbérpótlékot.

A nap furcsaságai.

*

Egy jeggyűrű története.

Arad, március 19.

Nem mindennapi leleményességű dézsahölgy *Farkas* Mária cselédleány. Tagadhatatlan, hogy e nőnek van fantáziája, van ötlete, s a mi a fő, egyhamar zavarba nem hozható. A német ezt a fajta embert úgy hívja, hogy „*Schwerenröter*”. Nekünk magyaroknak nincs rá szavunk, mert minékünk sok okunk van pirulnunk s hála isten, pirulunk is.

Szóval, B. J. ur aradi polgár szolgálatkész Marija leány a gáton.

A nagyságának néhány nappal ezelőtt egyszer csak nyomtalanul eltűnt egyik féltve őrzött ékszer. Nem találta a — jeggyűrűjét. Túvé tették érte az egész házat, de a karikagyűrű úgy elgurult, mintha csak egy közönséges kerek alakú pénzdarab, mondjuk például guruló rubel lett volna.

Önagysága annyira fájlalta élete legszebb álmának arany zálogát, hogy folyton sirt s pokollá vált az élet körülötte. A fájdalmait fokozta, hogy még gyanút se foghatott valaki ellen, mert Mariska leányzó nem volt otthon.

Falujában időzött. Kétegyháza legényeivel kokettirozott, s ott mutogatta az ujjait, melyet egy szép kerek jeggyűrű ékesített. Nagy dicsekedve mesélte el, hogy milyen szerencsés lett ő Aradon.

Egy zupás őrmester szeretett beléje, aki el is jegyezte, ime itt az ujján a szerelem záloga. Sárga irigységgel hallgatták Kétegyháza szépei a városban lakó Mariska ritka szerencséjének történetét.

Lejárt a szabadság és a Mari hazakerült. Első dolga az volt a nagyságának, hogy elpanaszolta szíve bánatát a hűséges cselédnek, aki valósággal könyezett, mikor urnője kiöntötte előtte keserveit.

Délben jött haza a férj s elmondotta, hogy ő tovább nem nézhetne felesége kínos vergődését és feljelentést tett a rendőrségen, az meg fogja indítani a nyomozást.

Mariskának is tudtára adta az asszony, hogy öröm állott a házhoz, mert a rendőrség bizonyára megtalálja a gyűrűt.

— Bizonyára, csokolom a kezeit, én tudom, mert az aradi rendőrség arról híres, hogy megszokta találni az elveszett jószágot. — vigasztalta a leányzó önagyságát.

Mivelhogy néhány napig távol volt a háztól és ő lelkiismeretes szobaleány, azt indítványozta, hogy ebéd után legyen nagytakarítás.

Ebbe még akkor is beleegyeznek a háziasszonyok, ha elvesz a karikagyűrűjük.

Mariska faluról hozott kedveivel látott hozzá a rendetlenség csinálásához. Kidobálta elsősorban az ágybélit.

Alighogy az egyik ágyat széjjel szedte, beállított Rédl János titkos rendőr, hogy a gyűrűt keresse.

— Mondja leányom, de őszintén mondja meg, nem látta maga a nagysága jeggyűrűjét? — kérdezte a szobaleánytól Rédl.

— A szoba tulsó sarkába fusson a két szemem, ha valaha is láttam, szólott s tovább dolgozott.

Még annyi idő sem mulott el, míg az ember kimondhatja, hogy *Szentpalavicin* *Novoszalaminipítikovic* *András*, mikor éles sikoltás kíséretében, Mariska leányasszony magasra tartva egy karika gyűrűt, emigy ajjongott:

— Milyen jó, hogy takarítottunk, nini itt a nagysága ágyában épen most találtam meg a gyűrűt.

Ónagysága majd elajult örömében. Örömében Mari nyakába borult. Borulásában olyat lökött rajta, hogy az a detektív karjai közé repült. Repülésében a két hatalmas detektív kar feltartóztatta, de egyszerűs mind le is tartóztatta. Mert hát Rédl Jánost nem lehet becsapni. Mikor ő B. J. házába elment gyűrűt keresni, már zsebében volt a kétegyházi sürgöny, hogy Mariska mit mivel odahaza a gyűrűvel.

Száz szónak egy a vége, Farkas Mariska, akit egy hamar nem lehet zavarba hozni, mert mint a mese is tanítja, leleményes és találékony, az egyszer megjárta. Megjárta az utat B. J. ur házáól a rendőrség börtönéig.

Ezen megjárás után magától értetődik, hogy az eljárást is folyamalba tették ellene.

Az olasz staggione a bíróság előtt.

Szendrey és az impresszárió.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, március 19.

Csak harmadik napja vendégszerepel az aradi Nemzeti Színházban az olasz staggione társulat és ma már bíróság előtt állott: a társaság minden tagja. Sőtűnk kijelenteni, hogy nem a büntetőbírószág vonta felelősségre a kitűnő énekeseket, hanem egy érdekes polgári perben hallgatta ki őket tanuként *Haty* Adolf kir. járásbíró.

A társulat tagjait tudvalevőleg Tomasso D'Alessandro impresszárió szerződtette egy európai körútra és bejárta velük Németország, Ausztria és Magyarország nagyobb városait, mindenütt nagy sikereket érve el fellépéseikkel. Mielőtt a társaság Aradra jött, Kecskeméten játszottak néhány estén át. Az utolsó napon azonban az impresszárió összeszedte a sátorfáját, a társulat minden egyes tagjának öt-hatszáz koronányi fizetését és zsebpénzét szó nélkül megszökött.

Az olasz művészek koldusok módjára ki fosztva állottak az idegen városban és nem tudtak mihez fogni. Késébeesve töprenkedtek, hogyan juthatának tovább Kecskemétre. A társaság egyik élelmes tagjának, a daliás alakú Animo Natilinek ekkor mentő ötlete támadt. Tudta, hogy a megugrott impresszárió szerződésre lépett Szendrey Minállyal, az aradi színház igazgatójával, négy öt esti vendégszereplésre. Natili telefonon érintkezésbe lépett az igazgató megbízottjával, Kulcsár Lajos színházi gazdával, aki tökéletesen beszéli az olasz nyelvet és kérte, segítsen szorongatott helyzetükön az által, hogy szerződijék velük néhány esti vendégszereplésre.

Igy jött létre a megállapodás Szendrey és az olasz társulat tagjai között, akik önként, impresszárió nélkül kötelezték magukat a fellépésekre.

D'Alessandro azonban csak B-csig utazott, ott kíváncsian várta, mihez fognak az olasz művészek. Midőn értesült arról, hogy Aradra jöttek vendégszerepelni, ügyvéd útján felszólító levelet küldött Szendrey igazgatónak, akit szerződészegés miatt perrel fenyegetett, ha az olasz operatársulat minden fellépéséért neki száz koronát nem fizet. Híva kozik arra, hogy Aradot ő kötelet le a társulatnak és a direktor vele szerződött, követeli tehát, hogy Szendrey az olaszok fellépési díjaiból esténként száz koronát vonjon le és juttassa hozzá.

Szendrey szinigazgató az impresszárió eme jogtalanul támasztott követelése ellen úgy védekezett, hogy Tolnai János dr. ügyvéd útján előleges bizonyítás elrendelése iránt kérvényt adott be az aradi kir. járásbíróshoz, kérve az

olasz operatársulat tagjainak tanuként lenni kihalgatását. Szendrey ugyanis joggal attól tart, hogy az impresszárió által ellene indítandó per tárgyalása idején az opera társulat tagjait, akik az időre a világ minden tája felé szóródnak széjjel, nem lehet majd kihallgatni.

A polgári ügyeknek egyébként száraz elintézésétől egészen eltérő módon fejt le onak az ügynek tárgyalása Haty járásbíró szobájában. A tolmács tisztét Tschuda Alajos vasuti hivatalnok töltötte be, de kiegészítőként szerepeit Maione Virce vívómester és Kulcsár Lajos, az aradi szinársulat tagja. Szendreyt Tolnai János dr. képviselte.

Elsőnek a széphangu énekesnőt, Frezzi Mária-t hallgatták ki. A kisasszony az olaszok élénk temperamentumával mondotta el, hogy az impresszárió hatszáz koronáját vitte magával és teljesen pénz nélkül hagyta őket Kecskeméten. A Szendreyvel történt megállapodásról nem tud semmit, azt a társulat egy férfi tagja intézte.

Antimo Natili, a társulat új vezére rendkívül heves és színpadlas mozdulatokkal kísért hosszú előadásban mondotta el aradi vendégszereplésük történetét. Az impresszárió eltűnése után a társulat tagjainak megbízásából ő hozta létre a megállapodást Szendreyvel, de kikötötte, hogy D' Alessandros javára fellépési díjaiból semmit sem engednek levonni. A kihallgatás nagyon vontatottan ment, mert a tolmács sem tudott perpektül magyarul és csak nehezen volt képes megérteni az izgatott olaszszal a bíróság kérdéseit.

A társulat többi tagjal, Enrico Ercolani, Della Fornaci Horatio és Frezzi Sándor is ugyanazt vallották, amit Natili mondott. Kihalgatásuk után együtt eskették meg őket, a bíró magyarul mondta az esküformulát, amelyet a tolmács mondatonként fordított olaszra. Az aktus után a bíró lezárta a jegyzőkönyvet és az olasz énekesek nyugodtan tavoztak el a törvényszék épületéből.

HIREK.

— A király állapota. Bécs-ből jelentik: Ó felsége állapota ma reggel jól töltött éjszaka után kielégítő volt. A csekély hőmérséklet-emelkedés, amelyet tegnapelőtt este a naphát kísérő tünetként konstataáltak, majdnem egészen elmúlt. Az étvágy tegnap igen jó volt. A felség a megszokott órában kelt fel és mint máskor, aktákat intézett el.

— Küldöttség a belügyminiszternél. Budapesti tudósítónk jelent: Nagykanizsa város küldöttsége tisztelgett ma a kormány tagjainál, elsősorban Andrássy Gyula gróf belügyminiszternél, akit arra kértek, hogy a várost a törvényhatósági joggal ruházza fel. Andrássy kijelentette, hogy előnyösnek tartja az ország fejlődésére, hogy arra alkalmas városok önállóvá váljanak. Elvileg szívesen fogadja a küldöttség kérését és a legnagyobb jóakarattal fogja elintézni.

— Kossuth Lajos emléke. A Kossuth Lajos asztaltársaság Kossuth Lajos halálának évfordulója alkalmából tartandó diszközgyűlésre a következő meghívót bocsátotta ki: A Kossuth asztaltársaság tagjaihoz! Ma, megdicsőült védnökünk halálának 15-ik évfordulóján, tartjuk meg 25-ik évi tisztújító közgyűlésünket. Ott legyenek! Sorrend: Megnyitó beszéd, tartja Nagy Káimán elnök. Szavaltat, irta Mohos Ágoston, szavaltja Dely Jenő színművész. Ünnepi beszéd, tartja Fekete József poig. isk. tanár. Zárószavak: Stetgerwald Alajos iparistületi elnök. Az ünnepélyt közgyűlés követi, amelynek tárgyporozata a következő: Évi jelentés olvasása s

jóváhagyása. Számvizsgáló bizottság jelentése és felmentvények megadása. Elosztó-bizottság javaslatának jóváhagyása. Indítványok. Tisztújítás. A jelölő-bizottság javaslatának előterjesztése.

— A főigazgató a női kereskedelmi tanfolyamon. Martonffy Márton udvari tanácsos, ipari és kereskedelmi oktatási főigazgató ma délután meglátogatta az Aradi Kereskedők Köre által alapított és fentartott női kereskedelmi tanfolyamot. A főigazgató a tapasztaltak fölött megelégedését nyilvánította, s kilátásba helyezte, hogy a tanítási anyag megfelelő bővítése mellett a tanfolyam a közoktatásügyi kormánytól megkapja a nyilvánossági jogot és a módot a tanfolyam állandósítására. A látogatásnál jelen voltak az Aradi Kereskedők Köre részéről: Tedeschi Viktor elnök, Hegyi Albert alelnök, Meer Armin, a közművelődési osztály igazgatója, továbbá Somogyi Gyula dr. vezetésével a tanfolyam tanárai.

— Összeesküvés a belga király ellen. Brüsszelből jelentik: Lipót belga királyról a legriasztóbb hírek terjedtek el. Nemcsak Belgiumban, hanem Párisban is szájról-szájra adták azt a hírt, hogy a király meghalt. A szenzáció, amely alaptalannak bizonyult, most kész magyarázatát találja egy zsaroló komplott leleplezésében. Két héttel ezelőtt Lipót belga király levelet kapott, amelyben értesítették, hogy az anarkisták a király és a trónörökös élete ellen összeesküvést szöttek. Az összeesküvésben a levél íróinak is része van, de készek huszonöt-ezer frank lefizetése ellenében a készülő merénylet tervét elárulni és az érteimi szerzőt kiszolgáltatni. A brüsszeli rendőrség megkeresésére a liegei rendőrség körülfárta azt a helyet, amelyet a levélírók megjelöltek, hogy a pénzt a király ott helyeztesse el számukra. A megjelölt helyre a kiűzött időben két munkás jelent meg, akiket a detektívek azonnal letartóztattak. A rendőrség azt hiszi, hogy nem komoly összeesküvésről, hanem közönséges zsarolásról van szó.

— Szenzációs felmentő ítélet. Részletesen foglalkoztunk Achim L. András volt képviselőnek, a csabai „parasztkirálynak“ izgatási perével, amely a nagyváradi esküdtbírószág előtt folyt le. A per ma ért véget és a tanuk kihallgatása után az esküdtbírószág Achimot felmentette az izgatás vádjától. Az ítéletet a közönség nagy lelkesedéssel fogadta, Achimot a vállára emelve vitte ki a tárgyalóteremből. Este Achim tiszteletére banket volt a Pannonia szálloda éttermében. Az ítélet főleg azért érdekes, mert Achim azokkal a vádakkal illetve állott az esküdtbírószág előtt, amelyekért a kuria annak idején megfosztotta mandátumától. Ez természetesen nem jelenti azt, hogy most már Achimnak visszaadják a mandátumot, miután a kuria megsemmisítő ítélete régen jogerős.

— Neogrady Antalnak, a kiváló budapesti festőművésznek kollektiv tárlata még mindig a művészi érdeklődés központja. Nem mulik el nap, hogy nagyszámú közönség meg ne tekintené a felette bájos és tetszetős képeket. A képek ezért, de meg azért is, mert rendkívüli olcsók, kedvező alkalmat nyújtanak Aradváros műpártoló közönségének, hogy gyűjteményüket, vagy szalonjaikat a nagy műértékkel bíró képek közül legalább egygyel is díszítsék. A mai nap folyamán Kabdebó Baláné megvette a „Pipacs csokor“ című képet. A kiállítás még csak rövid ideig van nyitva és egész napon át díjtalanul megtekinthető a Weiss és Klein cég szalonjában.

— **Toselliné nem válik.** *Berlinből* jelentik: Azokkal a híresztelésekkel szemben, hogy Toselliné válni készül a férjétől, a *Berliner Tagblatt*nak azt jelentik Firenzéből, hogy Toselliék házassága a legboldogabb és hogy Toselliné anyai örömei elé néz. Ezzel szemben a *Localanzeiger*nek ugyancsak Firenzéből azt jelentik, hogy *Toselliné már hónapok óta különváltva él férjétől, házasságának rövid ideje alatt nagyon sok keserűségen és csalódáson ment keresztül és a jövő hónapban már elutazik Firenzéből, mert külföldön akarja megvárni válóperének eldöntését.* *Münchenből* jelentik: Azokban a levelekben, amelyeket Toselliné egy müncheni barátnőjéhez kevéssel az esküvője után intézett, kitűnik, hogy már néhány héttel az esküvője után gyakran volt nézeteltérés a Toselli házaspár között. A művész féltékenységgel üldözte nejét, de újabban ismét kibékültek és legutolsó levelében Toselliné *férjéről a legnagyobb szerelem hangján ír.*

— **Eljegyzés.** *Pusa Sándor* állami tiszviselő Kisjenőn, eljegyezve *Pollák Mariska* kisaszonyt, *Pollák Sándor* erdőhegyi kereskedő bájos leányát.

— **Maffei Géza meghalt.** Aradváros egyik előkelő polgára, *Maffei Géza* törvényhatósági bizottsági tag, földbirtokos és háztulajdonos ma rövid szenvedés után meghalt. Maffei tegnap még friss egészségnak örvendett, de este, amikor hazafelé tartott, szélütés érte. Ágyba fektették, ám a gyors orvosi segély sem használt ma kiszenvedett. Halála előkelő családot börtött gyászba. *Nesnera Aladár* fa- és fémipariskola igazgatója sógorát gyászolja az elhunytban, aki széles körökben ismert és kedvelt tagja volt az aradi társadalomnak. Temetésén, amely holnap lesz, a törvényhatósági bizottság küldöttségileg képviselteti magát.

— **Egy sikkasztó Tragédiája.** *Szombathelyről* jelentik: *Apáthy Gyula* sikkasztó körmeneti kir. közjegyzőt a sikkasztás nyomán keletkezett hatósági beavatkozás megörjítette és most a lipótvárosi orsz. elmeorvóintézetben van. A lipótvárosi elmeorvóintézet orvosától aláírt bizonyítvány szerint *Apáthy* tényleg elmebeleg és a paralízis progresszív tüneteit konstataiták rajta.

— **Halápy gyógyszerész ügye.** A *Nap* tegnapi számában téves információ alapján azt írta *Halápy Frigyes*ről, az Aradon ismert gyógyszerésztől, hogy adósságok hátrahagyásával elűnt. A hírt a *Nap* nyomán mi is regisztráltuk, de ma kitűnt, hogy az alaptalan koholmány. készséggel rektifikáljuk tehát közleményünket és sajnáljuk, hogy az Aradon is korrekt urlemberek ismert *Halápy Frigyes* tisztes neve így rosszakaratú megvilágításba került.

— **Halálozás.** *Koller János* aradi cipésmester ma 64 éves korában meghalt. Halálát özvegye siratja. *Koller* néhány évvel ezelőtt temette el egyetlen fiát, *Koller János* dr. főgimnáziumi tanárt. Ez a csapás nagyon hatott a boldogtalan emberre. Temetés holnap, március 20-ikán délután 8 órakor lesz a Deák Ferenc-utca 16-ik számú házból.

— **Véletlenség vagy öngyilkosság.** *Cservenka* Etel kávéházi penztárosnő sulyos sérülésekkel vitték be az aradi kórházba, ahol állapota ma válságossá váltott. A kórház igazgatója értesítette a rendőrséget erről s azonnal kiment a kórházba egyik rendőrtisztviselő s kihallgatta a sebesültet. Azt vallotta, hogy tegnapelőtt, midőn éjjel hazament, nagyon szomjas volt s az asztalon álló vízes pohár tartalmát felhajította.

Nem tudta, hogy erős mérég van benne, még pedig sublimát oldat. A mérég belsejét össze-marcangolta. A rendőrség azonban megindítja a nyomozást az irányban, vajjon nincsenek-e oly körülmények, melyek érthetővé tennék, hogy a kasszirő öngyilkossági kísérletet követett el?

— **Elítelt kivándorlási ügynök.** *Sárvárról* jelentik: *Deutsch András* várujfalu lakos kivándorlási közvetítő a felsőőrli főszolgabíró 60 korával megváltható 30 napi elzárásra ítélte. A főszolgabíró ítéletét úgy a vármegye alispánja, mint a belügyminiszter megerősítette.

— **Elutasított kérelem.** A prostitucionális bizottság ma délután *Kabdebó János* dr. elnökele alatt tartott ülést, amelyben a nyilvános mulatóhelyek tulajdonosainak egy kérvényét tárgyalta. *Sariot Demokos* főkapitány javaslatára kimondotta a bizottság, hogy nem illetékes a kérelem érdembeli elintézésére, hanem azt, mint a főkapitány hatáskörébe tartozó ügyet, hozzá átteszi. Mint értesülünk, a főkapitány elutasító végzést fog hozni az ügyben.

— **Egy francia színház válsága.** *Párisból* jelentik: A *Comédia* című színházi ujság jelenti, hogy *Clemenceau* miniszterelnök és *Duyardil Beaumetz* szépművészeti államtitkár megállapodtak abban, hogy *Claretie-t*, a Theater Francais igazgatóját lemondásra bírják és ezen színház igazgatásával *Carré Albertet*, a komikus opera jelenlegi igazgatóját bizzák meg. *Claretie* ezzel szemben kijelentette, hogy semmi szín alatt nem mond le.

— **Nyilatkozat.** A *Makói Ujság*-ban 1906. nyarán közlemény jelent meg, amely *Nemes László* kollégámat érzékenyen érintette. A cikket — jóhiszeműleg — átvettem az *Aradi Közlöny* számára, amiért *Nemes László* sajtópórt indított ellenem. Csak utólag értesültem, hogy a cikkben foglaltak nem fedik a tényállást, sőt nem is tárgyilagosak az adatai. Bocsánatot kérek tehát *Nemes László* kollégámtól, amiért a reá nézve sértő és a valóságnak meg nem felelő közleményt átvettem. *Hoványi Kornél*.

— **Két milliós kár.** *Sidney* ből jelentik: Az árvíz okozta károkat *Uj-Dáiwales*ben több mint 2 millió márkára becsülik. *Rockhampton*, *Cympie*, *Maryborough* és *Bundaberg* queenslandi kerületekből ugyancsak árvíz hírek érkezőnek.

— **Rumcompositio** 1 literhez 20 kr. *Likör aroma* 1 literhez 80 kr. *Vojtek* és *Weisz*nál. 191

TORVÉNYKEZÉS.

§ Tizenhárom éves anya. A budapesti büntetőtörvényszék *Jamnitzky* bíró elnökele alatt ma tárgyalta *Duschinszky Oszkár* 20 éves irodai gyakornok megfertőzési bűnyűjét. *Duschinszky* 1904 évi szeptember 1-től, 1907. évi június 30-ig mint albérlő, özv. *D. I.-nénál* lakott. A fiatal szobaur és házasszonyának 13 éves *Mária* nevű leánya között benső szerelmi viszony keletkezett, amely nem maradt következmények nélkül. A fiatal, 13 éves gyermekleány anyja lett s a múlt év november 30-án szerencsésen egy egészséges fiugyermeknek adott életet. A mai fő tárgyaláson, mely zárt ajtók mellett folyt le, a feljelentő özv. *D. I.-nét Soós Béla* dr. ügyvéd képviselte, a vádlott irodai gyakornokot *Bródy Ernő* dr. ügyvéd védte. A tárgyaláson a kis leány anyjának a vádlottal történt szembesítése alkalmával, kínos jelenet játszódott le. A gyenge, beteges külsejű s testi fogyatkozásban szenvedő *D.-né* a bíróság szemlétára hatalmas pontot adott a vádlottnak, aki erősebb sértő kifejezést használt vele szem-

ben. Miután közel 20 tanút kell a bíróságnak kihallgatni, ítéletre csak késő délután került sor. Az ítélet rendkívül érdekes. A törvényszék ugyanis *felmentette Duschinszky Oszkár* a vád és következményei alól. Az ítélet ellen a kir. ügyész felebbezést jelentett be.

CSARNOK.

Miss Northcott vőlegényei.

Irta: Conan Doyle.

Angolból fordította: Vörös László. 5

— Oh igen... szeretek Edinburgban, mondá halk, félénk hangon és sokáig is lakunk ott... illetve nagyon sokáig... Mi nagyon sokat mozgunk ide oda... Akadozva beszélt, mintha attól félne, hogy elárulja magát.

— Azt gyanitom, ön Skóciában született — mondám.

— Nem... azaz nem egészen... Nekünk nincs szülőföldünk. Mi kozmopoliták vagyunk. Beszéd közben *Miss Northcott* felé tekintett, de ők még egyre el voltak merülve csevegésükben. Ekkor hirtelen hozzám hajolt és végtelen komoly arccal így szólt:

— Kérem, ne szóljon hozzám többet. Ő nem szereti és én később meg fogok szenvedni ezért. Kérem ne tegye ezt.

Epen meg akartam kérdezni a különös kívánság okát, de midőn szándékomat látta, felállott helyéről és lassan kiment a szóbából. Eközben a szerelmesek felhagytak csevegésükkel és *Miss Northcott* éles szürke szemével rám nézett.

— Meg kell bocsátania nagynénémnek *Mr. Armitage*, mondá. Különös teremtés és könnyen kifárad. Jöjjön ide és nézze meg arcképalbumomat.

Egedelmeskedtem a felszólításnak s egy ideig az arcképeket szemlélgettük. *Miss Northcott* apja és anyja látszólag egész közönséges halandók voltak, s egyikükön sem tudtam felfedezni a lányuk arcán mutatkozó karakternek némi nyomát sem. De volt ott egy arctypus, mely lekötötte érdeklődésemet. Mintegy 40 éves feltűnően szép férfit ábrázolt a kép. Arca egészen borotvált volt, szilárd, egyenes metszésű ajkán, s előrenyúló alsó állán rendkívüli erély kifejezése látszott. Szemei kissé bennültek koponyájában s valami kigyószzerű simaság húzódtott végig homlokán, mely ellenszenvenessé tette külsejét. Miközben ezt az arcot nézgettem, szinte akaratlanul rámutattam és így kiáltottam fel:

— Ez családjában az ön prototypusa, *Miss Northcott!*

— Azt hiszi, mondá. Félek *Mr. Armitage*, hogy ez a bókja nem sikerült. *Anthony* nagybátyámat mindig családunk rossz szellemének tartották.

— Valóban? válaszoltam. Ugy hát észre vételelem nagyon szerencsétlen volt.

— Oh ne higlye, mondá. Én mindig azt tartottam, hogy ő mindnyájunknál többet ért. Tiszt volt a 41. gyalogezredben és a perzsa háborúk alatt megölték. Így mindenesetre hősi halállal mult ki.

— Így szeretnék én is meghalni, kiáltott fel *Cowles* és fekete szemel ragyogtak, mint mindig, midőn valami tűzbe hozta. Gyakran megsajnáltam, hogy nem édes atyám bivatását választottam e közönséges labdacskészítés helyett.

— Ne beszélj így *Jack!* azt hiszem egyelőre nem szándékozol meghalni semmiféle halállal, mondá *Miss Northcott* és gyöngéden megfogta kezét.

Nem voltam képes megérteni e nőt. Oly sajátos módon egyesült benne a férfiu erő a női gyöngédséggel, hogy ez teljesen zavarba hozott. Alig tudtam tehát válaszolni *Cowles*nak, midőn az u'cára érve a következő kérdéssel fordult hozzám:

— Nos, mi a véleményed róla?

— Csodaszép — feleltem elővigyázatosan.

— Természetesen — válaszolt ingerülten. Ezt tudtam, mielőtt odajöttél.

— Azt hiszem, nagyon okos is — jegyzém meg óvatosan.
 Burr, C wles egy ideig hallgatagon ment mellettem, majd egyszerre a következő különös kérdéssel fordult hozzám:
 — Azt gondold, hogy ő kegyetlen? Azt hiszed, azok közé a nők közé tartozik, kiknek gyönyört okoz a fájdalom szemlélés?
 — Valóban, — válaszoltam, alig volt még időm valamilyen vélemény megalkotására.
 Egy ideig csendben haladtunk.
 — Vén bolond — mormogá végül C wles — tökéletesen érül.
 — Kicsoda? — kérdeztem.
 — Ki? Hát az az öreg asszony, Kate nagynénje, Mrs Merion, vagy hogy hívják.
 (Folytatása következik.)

Vérszegénység

ellen gyorsan ható szer a SCOTT-féle Emulsió és az ezen betegségből származó kedélytelenséget, csüggedést és gyengeséget is elhárítja. Az a jó hírnév, melyet a SCOTT-féle Emulsió kivívott magának, különösen vérszegénység eseteiben, azon alapszik, hogy annak elkészítéséhez azokat a legfinomabb szereket használják, melyek pénzért egyáltalán beszerezhetők, s amelyeket sok évi tapasztalat alapján tudtak felismerni, továbbá, hogy ezen alkotórészek a sajátos

SCOTT-féle ELJÁRÁS

As emulsió vásárlásánál a SCOTT-féle módszer védelmét — a halászt — kérjük figyelembe venni.

által izletes, könnyen emészthető Emulsióvá dolgoztatnak fel. Ennek eredménye ezen készítmény, melynek tápereje felülmulhatatlan. 5901

Egy eredeti üveg ára 2 K. 50 fillér.
 Kapható minden gyógytárban.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

— Felszámoló fogyasztási szövetkezetek. A Csintye községi fogyasztási szövetkezet, a cégjelzőkék lajstromának legutóbbi közlése szerint, felszámol. — Ugyancsak felszámol és üzletét eladta a Mezőkovácsházi keresztény fogyasztási szövetkezet is.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. — Budapest, március 19

Üzlettelen, lanya. Amerika 1¼-el magasabb árak.
 Az árak 50 kilónként számítva:

	Déli zárlat	5 órai zárlat
Buza áprilisra . . .	11.74—11.75	11.77—12.78
Buza októberre . . .	9.83—9.84	9.83—9.84
Zab áprilisra . . .	7.75—7.76	7.74—7.75
Rozs áprilisra . . .	10.66—10.67	10.68—10.69
Tengeri májusra . . .	6.72—6.73	6.72—6.73

Zárul 5 órakor:

Osztrák hitelrészvény	640.75
Magyar hitelrészvény	765.75

Budapest-kőbányai sertéskezelés.

— Március 19. —

Magyar elsőrendű: Öreg nehéz páronként 400 kilogrammon felüli súlyban — fillérig; közép páronként 300—400 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig; fiatal nehéz páronként 320 kilogrammon felüli súlyban

126—128 fillérig; fiatal közép páronként 251—320 kilogrammig terjedő súlyban 126—128 fillérig; könnyű páronként 330 kilogrammig terjedő súlyban 128—130 fillérig.
 Szerbiai: Nehéz páronként 260 kilogrammig felüli súlyban — fillérig; közép páronként 240—260 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig; könnyű páronként 240 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig.
 Sertésétszám: Március hó 16 napján volt készlet 24.791 darab, március 17 napján főlhajtatott 300 darab, március 17. napján elszállított 122 darab, március 18 napjára maradt készletben 24.69 darab.
 A hízott sertés üzlet irányzata: Csendes.

DEGENEK ARADON.

— Március 19. —

Fehérkereszt-szálloda. Markovits Mór utazó Budapest. — Krisztinkovich Isván csendőrhadapród Borosjenő. — Huszár Imre gazdatiszt Gyoma. — Szilágyi Péter gazdatiszt Gyoma. — Duneitz Vilmos utazó Budapest. — Löwy Rezső utazó Bécs. — Grósz A. Jakab utazó Szabadka. — Schärfl József utazó Budapest. — Kozma Marcel hivatalnok Szeged. — Posa Vilmos utazó Budapest. — Epstein Ede utazó Bécs. — Vitschen Aurél dr. törzsorvos Cegléd. — Dani József birtokos Nagyzénás. — Vastagh Gyula könyv és műkereskedő Budapest. — Schaller József dr. ügyvéd Nagylak. — Baitavary Bartuska Miksa tábornok Lugos. — Manheit Ferenc utazó Bécs. — Szegfü Ferenc utazó Budapest. — Müller Rihard utazó Bécs. — Grünwald Odön utazó Prosnitz. — Zinner Bernát utazó Bécs. — Schaller Richard utazó Leipzig.

Központi-szálloda. György Jenő főmérnök Budapest. — Dimitrievics György erdőész Oravica. — Léway Mihály mérnök Temesvár. — Berki Ferenc utazó Budapest. — Stauber Lipót utazó Budapest. — Kalmár Lajos utazó Budapest. — Rottmann Albert: utazó Temesvár. — Solti Kálmán utazó Aszód. — Adler Jakab utazó Nagyvárad. — Hárkányi József utazó Budapest. — Martony Antal udvari tanácsos Budapest. — Fábán Gyula mérnök Gyulafehérvár. — Friedman Gyula Budapest. — Varga Antal utazó Budapest. — Chobor Gyula dr. közalapítványi kir. ügyész.

Pannonia-szálloda. Urovis József utazó Budapest. — Brasch József kereskedő Sajtény. — Osztermann Adolf fakereskedő Csermő. — Szentiványi Adám lelkész Békéscsaba. — Deutsch J. G. utazó Budapest. — Spanily János főerdész Charlottenburg. — Weiszberger Jakab kereskedő

Vass-szálloda. Antal Agoston gazdatiszt Acélházpuszta. — Keszler Oszkár kereskedő Gyulafehérvár. — Blumenfeld Jakab utazó Budapest.

Nemzeti Színház.

Péntek, 1908. évi március hó 20-án:

A) bérlet. B) bérlet.

Szevillai borbély.

Víg opera 3 felvonásban. Szövegét írta: Barbieri. Zenéjét szerző: Rossini. Fordította: Szerdahelyi József.

SZEMÉLYEK:

Gróf Almaviva O'Delle F.	Basilio	Natili A.
Bartoló, orvos Hunyady J.	Figaro	Enrico E.
Rosina	Frezzi Mária.	Benkóné.

Köz este este 7 és fél órakor.

Uj műsor. Válogatott ujdonságok.

Az előadások 6 órakor kezdődnek.

Uránia színház.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadságtér mellett.)

Műsor 1908. március hó 20-án, pénteken:

1. A vetélytársak. Dráma. — 2. Az imitátor. Molattató.
- 3. Isten uja. Dráma. — 4. Az elvarázsolt ház. Erdőkészít.
- 5. A féltékeny Pierrot. Rendkívül érdekes.
- 6. Madarak. Természet után. — 7. Forradalom. Szenzációs.

Előadások délután 6, este fél 8 és fél 9 órakor. Minden előadás alatt katonazene játszik. — Cukrácsda.

3 UJ SZÓ...
 ALTVATER
 GESSLER
 BUDAPEST
GESSLER-SIEGFRIED
 JÁGERNDORF-BUDAPEST
 GESSLER-FÉLE VALÓDI
DANUBIUS
MUSTAR
 VALÓDI UJDONSÁG

Globin
 a legjobb és legfinomabb
 Gyógyiszor szer
 VI 5939

A legjobb
fedélcserép
Politzer Jonás
 oserépgyárában kapható
 Magyarcsanádon (Csanád m.)
 Posta, távirda és vasutállomás.

Takarékpénztárak
 Ellenőrzése. Ára 4 k. 40 f.

Írta:
Balassa Benő,
 állami felső kereskedelmi iskolai tanár.
 Kapható szerzőnél Zalaegerszegen.

A m. kir. kereskedelmi miniszterium jelen művet közzétette az érdekeltségi körök figyelmébe. Szerző 25 évi gyakorlati megfigyelés után egybeállította az ellenőrzési munkálatok összeségét. Nevezetesen: 1. A hetenként megjelentő számvizsgálatot; 2. a számviteli munkálatok és ügykezelés havi ellenőrzését; 3. a negyedévenként megjelentő állományvizsgálatot; 4. az év végén teljesített leltározást; 5. a zárszámadások mikénti elkészítését és ezek adatainak helyességének kimutatását.

A könyv a számvizsgálók, felügyelőbizottsági tagok, sőt a vezetőséget is megtanítja az ellenőrzési munkálatok szakszerű gyakorlati kivitelére és mélyreható bepillantást enged az intézetek belső életébe, a jövedelmek helyes elszámolásába, az egész forgalomnak tárgyilagos megítélésébe. E könyvet a napi- és szakajtó a legmelegebben ajánlja takarékpénztáraink ellenőrzőinek figyelmébe.

Olcsó árak, nagy megtakarítás!!

Angol öltöny és felöltő szövet ujdonságok megérkeztek a kizárólagos posztó gyári raktárba

Leichner és Fleischer Arad, Szabadság-tér 17.

Angol női costum kelmék nagy választékban

APRÓ HIRDETÉSEK.

A K i n e k

ismeretség híján

házastársra, nevelőre, üzletvezetőre, nyelvtanóra, segédre, ispánra, gazdatisztára, kulcsárra, vínzellőre, kertészre,	kulcsárra, gazdasszonyra szakácsnőre, szobaleányra, házi- vagy irodaszolgára, pénzbeszedőre házmesterre, stb.-re van szüksége.
--	---

A K i

eladni kíván

butort, szongorát, bort, gyümölcsöt, gabonát,	üzletet, műhelyt, lakást stb.; vagy
---	--

A K i

bérbeadni kíván

szobát, házat, vadászterü- letet,	halászatot, talakat, kocsit, lovat,
--	--

A K i

szobákat vétel vagy bérbevételei cél-
jából keresi;

A K i

valamely állást betölteni kíván: legbist-
sabban ér szél, ha az

ARADI KÖZLÖNY
kís hirdetés
rovatait használja.

Kiadó egész emeletből álló

elegáns, kényelmes uri lakás für-
dőszobával, május elsőtől, Szent
László-utca 5. — Ugyanott elegán-
san butorozott kényelmes utcai
szoba kiadó. 1298

Tavaszi Blouse Album

igen változatos eredeti francia
blouse mintákkal. Ára 1 kor. 50
fill. Aradon kizárólag **Logusz I.**
és **Fia** könyvkereskedésében kap-
ható. 201

Házvezetőnői

állást keres egy középkorú, ma-
gányos gyermektelen özvegy nő,
ki a háztartás minden ágában jár-
tassággal bír, helyben vagy vi-
dékre. Cim a kiadóban. 1258

Riparia portalis

12000 sima amerikai szövessző-
darabonként két filléért kapható
Posevitz Géza solymosi (Aradm.)
körjegyzőnél. Nagyobb mennyiség
vételnél ármérséklés. 1256

Üzleti könyvek,

a. m.: strazzák, főkönyvek, stb.
gyári raktára. Ügyvédi nyomtat-
ványok teljes lerakata. Irodai fel-
szerelések legelőnyösebben szerez-
hetők be Kerpel Izó könyv- és pa-
pírkereskedésében, Aradon. 212

Egy jó forgalmu fűszer üzlet

nagyobb mennyiségű kenyér fo-
gyasztással egybekötve átadó, eset-
leg haszonbérbe kiadó. — Osztás
Gyula Arad, Asztalos Sándor utca
4. sz. 1315

Csernovits Péter-utca 16. sz.

sarok szatócsüzlet lakással kiadó.
Egészen új diófa üzleti berendezés
esetleg eladó. 1312

**Vevők és bérbevevők
semmiféle juttatást
nem tartoznak fizetni.**

Colophon István

ügynöksége

**Arad, Kölcsey-utca 3.,
vagy a városi kávéház.**

Eszközül szállodák, vendéglők,
földek, szőlők, házak bér- és ela-
dását, valamint borok és szesz-
italok eladását. — Ugyazint
amortisációs kölcsönök

a legolcsóbb kamat melletti kies-
közlését előleg nélkül, ehhez csak
a birtokiv és telekkönyvi kivonat
kell. — Több emeletes magán- és
bérház 8—10%-ot jövedelmező, ol-
csón és kedvező feltételek mellett
eladók. — Pontos és lelkiismeretes
kiszolgálás 881

7641—1907. tkvi. sz.

Árverési hirdetményi kivonat.

A világi kir. járásbíró, mint tkvi hatóság közhírré teszi,
hogy Deutsch Mór és Fiai buda-
pesti bejegyzett cég végrehajtatónak,
Schul Henrikné szül Róth Hermin
marosvásárhelyi lakosnő végrehaj-
tást szenvedő elleni 900 korona tőke
és járulékaik iránti végrehaj-
tási ügyében az aradi kir. tör-
vényszék, a világi kir. járásbíró-
ság területén levő, Pankota község
határában fekvő, a pankotai 1071. sz.
tjkvben A. + 2. sor., 2204. hrsz. szőlőre
28 korona és az ugyanezen tjkvben A. + 3.
sor., 2203. hrzi számú szőlőre 3376
koronában ezennel megállapított
kikiáltási árban az árverést elren-
delte és hogy a fentebb megjelölt
ingatlanok az 1908. évi április hó 8-ik
napján délelőtt 9 órakor Pankota
község házában megtartandó nyilvános
árverésen a megállapított kikiáltási
áron alul is eladatni fognak. — Azonban
a 2203. sz. ingatlan 3900 korona szőlőfel-
újítási kölcsönrel terhelve, melyből a le-
járt részletek a vételárból lesznek
kielégítendőek, a le nem járt rész-
letek pedig a vevőre mennek át.

Árverezni szándékozók tartoznak
az ingatlanok becsárának 10%-át,
vagyis 2 korona 80 fillért és 337
korona 60 fillért készpénzben,
vagy az 1881. LX. t.-c. 42. §-ában
jelzett árfolyammal számított és az
1881. november hó 1-én 3333. sz. a.
kelt igazságügyminiszteri rendelet
8. §-ában kijelölt óvadékképes
értékpapírban a kiküldött kezéhez
letenni, avagy az 1881. LX. t.-c. 170.
§-a értelmében a bánatpénznek a
bírósnál előleges elhelyezéséről ki-
állított szabályszerű elismervényt
átiszolgáltatni.

Kelt Világos, 1907. évi decem-
ber hó 21-én.

Kir. járásbíró, mint telek-
könyvi hatóság.

Povolni,
k.r. albiró.

1311

Kerekes Pál

gép harisnya kűtésze

ARAD, Kossuth-utca 66. szám.

Elfogad megrendeléseket új harisnyák
megkötésére, használt harisnyákat meg-
fejlésére. Készít mindennemű férfi női és
gyermekharisnyákat minden színben és
erősségben. Továbbá gamasnit, alsószok-
nyát, keztyűt, gyermek-ruhát, alsó inget
és nadrágot trikót derekat, hálósapkát,
térdmelegítőt stb. 501

Ertesítés!

**Aradon, Atzél Péter-
utca sarok, a színház
főbejáratával szem-
ben, Zrinyi-utca.**

Van szerencsém értesíteni Arad
és vidéke nagybecsült közönsé-
gét, miszerint a közelgő idény be-
áltával **raktáromat minden-
nemű bőrökkel felszereltem,**
melyből a **legszébb és legjobb
kivitelű** 581

**uri és hölgy cipőket
készítek,**

miért is becses rendelésüket kérem
vagyok kitűnő tisztelettel

Wolf J.

Nagy

üzlethelyiség

nagy raktárral együtt

**Szabadság-tér 1. sz. házban
kiadó.**

Bővebbet 1283

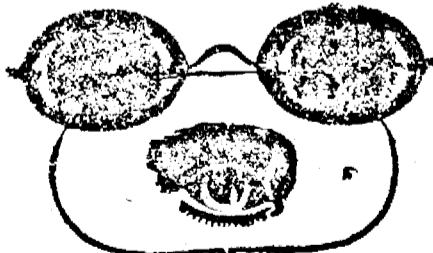
**Goldschmidt Sándornál,
Arad, Minorita-palota.**

Előrendő látsszerész Ezlet

DICK-SÁMÚ

órák és látászerek

Arad, Szabadság-tér és Weitzer János-utca sarkán

Ez az óra javít mindennemű órákat ke-
zeli jótállást melletti a legolcsóbb árak-
raktáron tart mindennemű színházi látco-
reket a legkülömbözőbb kiállításban, leg-
jobb minőségű, orrcsüptetők és szem-
lencsék arany ezüst nikkél és teker-
béká csont keretekben, legjobb üvegekke

Nagy raktár sűrűségt fokmerők
ben, bor, must és szesz rozsórs, te-
vábbá mindenféle hőmérők, minden-
nemű kivitelben. 201

Szemüvegek és orrcsüptetők or-
vosi rendellet szerint azonnal ké-
zittetnek.

Kitűnően égő nagy hőfokú
HAZAI KŐSZÉN

mm.-ja 3 kor. 40 fill.

házhoz szállítva (legalább
5 mm. vételnél) 3.60 kor.

**Kapható
Engel Gyula**

Boros Béni-tér 29. és
Lövész utca 1. a.

üzleteiben.

Telefon 521. és 175. 13

7" száraz

tölgy

SZŐLLŐKARÓ

jutányos árban kapható

Tauczon.

Cim **Sámuel Márton,**
Taucz, Aradmegye. 1284

Permetező javítások elfogadtatnak.

M. kir. szabadalmazott

Borszivattyuk

hozzá való legjobb minőségű
gummi csövek legolcsóbb gyár-
árakon.

A szivattyu hengerből a bor utolsó
cseppig kifolyik, a szőlő magvak,
székák és egyéb tisztátalanságok
azonnal továbbittatnak, ezáltal a sziv-
attyu nem romlik és a bort nem
ronthatja, a gépezet jó működé-
sért 3 évi jótállás, ingyen javítás

Tűzi fecskendők

Selyő szelepekkel. Közse-
geknek legalkalmasabb,
mert homokos és sáros víz hasz-
nátalanul sem tagadják meg a
szolgálatot, — a gép jó működé-
sért 3 évi jótállás (ingyen javítás),
hozzá való országos egységes cs-
varok és a legjobb minőségű belső

gummirozott,
kendercsövek
a legolcsóbb
árban.

Kutak

a hozzávaló

csövekkel
olcsóbbak és
jobbak, mint
bármely be-
vagy külföldi
gyárban.

Hönig Otto

a királyi szabadalmazott tűzi fecskendő-
és szivattyu készítő. 861
Arad, Rákóczi-utca 27. sz.

Aradi Központi Takarékpénztár Részvénytársaság.

Meghívás!

Az Aradi Központi Takarékpénztár Részvénytársaság

t. c. részvényeseit tisztelettel meghívja a **folyó évi március hó 22-én délelőtt 10 órakor Aradon**, saját helyiségében (Reinhart-ház I. em.) megtartandó

első rendes közgyűlésére,

melynek napirendje a következő:

1. Az igazgatóság, ugy a felügyelő-bizottság jelentése az üzleti eredményről, az évi mérleg megállapítása, a nyereség felosztása és az igazgatóságnak, ugy a felügyelő-bizottságnak adandó felmentvény.
2. Alapszabályok 20., 31., 44. §§. szakaszainak módosítása.
3. Felügyelő-bizottság egy évi időtartamra való megválasztása és javadalmazásának megállapítása.
4. A részvényesek netaláni indítványai.

A közgyűlésen szavazati joggal csak azon részvényesek birnak, kiknek részvény befizetési lapjaik a társulat pénztáránál a közgyűlés befejeztéig letétettek.

1313

Az Aradi Központi Takarékpénztár Részvénytársaság Igazgatósága.

Legolcsóbb, legjobb
bevásárlási forrás
háztartási szükségletek
fedezésére.
A J Á N I J U K.

Arcz-cremek	Fogpasták
Illatszerek	Fogkefék
Hölgyporok	Szájvizek
Kölni vizek	Szappanok
Fogporok	Hajvizek
Fogcremek	Szoba-illatok

VOJTEK ÉS WEISZ
drogueria és parfumeria nagykereskedése
ARADON.

Tápértékben leggazdagabb,
Hatásában felülmulhatatlan
a Hajós-féle kellemes ízű
Csukamájolaj.

Gyermekek és felnőttek által egyaránt kedvelt.

Ára egy üvegnek 2 korona.

241

Fagydaganatok elmulasztására
Fagyviszketegség biztos megszüntetésére
kiváló hatású szer a Hajós-féle

FAGYBALZSAM.

Egy üvegnek az ára 70 fillér.

Tyúkszem már nincs többé!

Igy kiáltanak ezren meg ezren, akik a Hajós-féle

ANAGALLIN

használták. Ára egy üvegnek utasítással 70 fillér.

Fenyőillat a szobában. Ára 70 fillér.

Ibolya, Gyöngyvirág és Heliotrop szobaillatok, üvege 70 fillér.

„Never“ amerikai gummikülönlegesség, a képzelhető legjobb óvszer. 6 drb. egy eredeti fémdobozban 2 kor.

Fenti szerek valódi minőségben kaphatók:

Hajós Árpád

gyógyszertára és gyógyvegyészeti laboratóriumában

Arad, Andrassy-tér 22. sz., a megyeházzal szemben.